Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 28 январь • Пайшанба • № 12 (14040) ترکستان TURKISTAN Нархи 5 сўм.

ҲАВАС ҚИЛСА АРЗИЙДИ

Самарқанд вилоятида биринчилардан бўлиб Ургут район Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг 31 конференцияси бўлиб ўтди. Ташкилотнинг аввалги котиби Р. Насруллаев ўз вазифасида қолди. Ушбу йиғин ўтган йилги ишларнинг якунини ҳам кўриб чиқди. Район Ёшлар ташкилоти 35 минг сўмлик ободонлаштириш ва маданий ишларни амалга оширди. Ташкилот ходимларининг «югур-югур»и билан аҳоли соғлиғини яхшилаш мақсадида 100 минг сўмлик учта япон аппарати келтирилди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ташкилотнинг 1,5 миллион сўм маблағи доимий муомалада туради.

(Ўз мухбиримиз).

ПАЙПОҚДАН БИЗ ҲАМ КИЯЙЛИК

Қўқондаги пайпоқ тўқув комбинатининг директори М. Исмоилов Ўзбекистон енгил саноат вазирлигига қарашли бир қатор йирик фабрикаларнинг директорлари қатори «ЭКСПО-92» кўргазмасида иштирок этган эди. Унинг кўргазмага тақдим этган эркаклар ва болаларнинг пайпоғи ростакамига шов-шувга сабаб бўлди.

Ҳа, ушбу пайпоқлар италиялик ишлаб чиқарган ускуналарда тўқилган. Лекин, бошида бизнинг ишчилар турган-ку! Демак, жаҳон талаби даражасига мос келадиган кийим-бошларни ўзимизда ҳам чиқарсак бўларкан-ку!

ХОНАДОНЛАРГА ГАЗЕТА СОТИЛАДИ

Ҳа, ишонаверинг. Тўй-тепалик почтачилар ана шундай хайрли юмушга қўл уришди. Эндиликда «Ўзбекистон овози», «Халқ сўзи», «Туркистон», «Тошкент ҳақиқати», «Правда», «Правда Востока» ҳамда Ўрта Чирчиқ туманининг «Машъал» газеталарини муштарийлар ўз уйларида сотиб олишлари мумкин.

Бу тадбирни ташкил этганлар уй бекалари, айрим кексалар - ногиронларнинггина эмас, балки нарх наволарнинг даҳшатидан кўпгина севимли нашрларига обуна бўлолмай доғда юрганларнинг ҳам савобига қолди.

У. ҲАМИДОВ.

Иш сўнгга хабар

ҚЎЙ ЎҒРИЛАРИ УШЛАНДИ

Шу йил 13 дан 14 январга ўтар кечаси Сирдарё вилоят Мирзаобод районидаги «1 Май» давлат хўжалигига қарашли яйловлардан 97 бош қўй, ҳамда 30 бош эчки ўғирланганлиги ҳақида ички ишлар бўлимига хабар қилинди. Шу заҳотиёқ бу ички ишлар бўлими бошлиғининг муовини милиция майори Оқмирза Элтоев, жиноят қидирув бўлинмаси тезкор вакилларидан Даврон Ирсалиев, Нусрат Эралиев, терговчи Шукур Маматов, участка катта вакили Муҳаммад Ғойиббоев, участка вакили Алижон Тожибоевлардан иборат гуруҳ тузилди. Ўғирланган эчки ва қўйлар бу ердан чамаси 200 чақирим наридан топилди. Сирдарё районидаги «Синдоробод» хўжалигида яшовчи Ш. Бердимуродов уйига 22 таси ва «Сирдарё» давлат хўжалигида яна учта хонадонга қолган қўй-эчкиларни беркитиб қўйилганлиги аниқланди.

Ўғрилар эса 1958 йилда туғилган «Коммунизм» жамоа хўжалигида тракторчи бўлиб ишлаб, шу хўжаликда яшайдиган Ғайбулла Душаев, ҳамда 1959 йилда туғилган шу хўжаликда яшаб, шу хўжалик қассоби ҳисобланмиш Муҳаммад Жумабоевлар экан. Улар жониворларни Янгиер шаҳридаги тижорат автокорхонасига қарашли давлат белгиси 42—00 СИВ КамАЗ машинасида юқоридаги манзилга олиб келишгани аниқланди.

Маҳкам ҲАКИМОВ.

БИЗНИНГ ЁШИМИЗГА ЕТИНГ, ҲУРМАТЛИ ПРЕЗИДЕНТ!

ЮЗ ЁШДАН ОШГАН ОТАХОН ВА ОНАХОНЛАРНИНГ ЮРТБОШИГА ДИЛ СЎЗЛАРИ

Муҳтарам Президентимиз!

Ҳур Ўзбекистонимизда ҳозир 2.600 нафардан зиёд юз ёшдан ошган нуронийлар яшашмоқда. Елкасида аср юкини кўтарган шу табаррук инсонлар номидан дил сўзларимизни сизга йўллаймиз.

Азиз бошимиз нималарни кўрмади. Етмиш йилдан ортиқ вақт мобайнида социализм жамияти ўзбекнинг ўзлигига, анъанасига, урф одатига путур етказди. Динимиздан, тилимиздан узоқлаштирди. Ачинарлиси шуки, қўли гул деҳқонларимиз йиллар мобайнида заҳмат чекиб ишлаб, мамлакатга миллион тонналаб оқ олтин, ноз-неъмат ҳадя этдилару, бебаҳо бойликни сув — текинга сотдилар. Оқибатда уларнинг бири икки бўлмади, қишлоқларда ҳаёт қашшоқлигича қолди. Бу ҳам етмаганидек ноинсофлар фидокор халқимиз пешонасига турли ёрлиқларни ёпиштиришга зўр бердилар. Раҳмат ўрнига, туҳмат бўлди, бошимиз маломатдан чиқмади.

Яратганга минг қатла шукрки, Ўзбекистон мустақилликка эришди. Ўзбек қаддини тиклади. Энди халқимиз ўз байроғига, гербига, мадҳиясига ва қомусига эга. Сўнгги икки йил ичида рўй берган ажойиб ўзгаришларни биз — юз ёшлилар бир аср мобайнида кўрмагандик. Шу бахтли кунларни кўриш насиб этганидан минг бор шукроналар айтамиз. Ўзбекистонни дунё таниди, ўзбек тилига давлат мақоми берилди, дини исломга кенг йўл очилди, одамлар ҳаж сафарига бемалол боришмоқда. Маданий меросимизга, анъаналарга муносабат тубдан ўзгарди. Бунинг учун Сизга чин дилдан раҳматлар айтамиз. Зеро, Останкино телевидениеси орқали намойиш қилинган кўрсатув ҳам республика равнақи, халқ бахт-саодати йўлида амалга ошираётган улкан ишларингиз, кенг кўламли фаолиятингизга берилган муносиб баҳодир!

Қадрли Президентимиз!

Бозор шароитида муаммоларнинг кўпаяётганлиги, нарх-навонинг ошаётганлиги ҳаёт кечиришни мураккаблаштираётир. Шуни ҳисобга олиб меҳнаткашларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш учун барча имкониятларни ишга солаяпсиз. Биринчи навбатда боқувчисиз оилалар, ногиронлар, етим-есирлар, уруш ва меҳнат фахрийлари ҳақида алоҳида қайғураётганлигингиз Сизни катта савобга мушарраф этмоқда. Ҳаётбахш фармонлар ижросини таъминлаш мақсадида катта маблағ ажратиш иқтисодий таназзул даврида ғоят оғир кечаётганлигини халқимиз кўриб-билиб турибди. Одамлар қийинчиликларнинг туб сабабларини тўғри тушунишмоқда. Муҳими, Ўзбекистон Олий Кенгаши сессиясида таъкидланганидек, халқимиз жипслашиб, бир-биримизга меҳрли, оқибатли бўла бошладик. Шу боис республикада тинчлик, хотиржамлик мустаҳкам қарор топди. Бу энг катта бойликдир. Биз — нуронийлар ана шу бойликни кўз қорачиғидек асраш ишига муносиб ҳисса қўшамиз. Мураккаб шароитда интизомни мустаҳкамлаш, эл насибасини туя қилаётган учарлар, ўғрилар, безориларга қарши кўрилаётган қатъий чора-тадбирларни қизғин қўллаб-қувватлаймиз.

Биз — юз йилдан ортиқ умр кўрган нуронийлар Яратгандан сўраймиз: ҳур Ўзбекистонимизга тинчлик-хотиржамликни барқарор этсин, қалбларимиздан имону эътиқод кўтарилмасин, ёшларимизга инсофу товфиқ берсин. Шу заминда яшаётган барча миллат ва элат вакиллари ҳамжиҳатликда ҳаракат қилиб, муроду мақсадларига етсинлар. Улуғ режаларни рўёбга чиқаришда ота-бобомизнинг руҳи мададкор бўлсин. Мамлакатда, ер юзида мустаҳкам тинчлик учун қатъий туриб курашаётган одил, халқпарвар Президентимизга куч-қувват бахш этсин, ишлари ҳамиша олдинга боссин, бизнинг ёшимизга етиб, фидоий меҳнатларининг роҳатини кўрсинлар.

Дуои салом билан,

Адолат МУСАЕВА, Термиз районидаги «Коммуна» жамоа хўжалиги, 108 ёш.

Тангриқул ЖЎРАЕВ, Шаҳрисабз районидаги «Киев» жамоа хўжалиги, 108 ёш.

Оққиз ИСАҚУЛОВА, Жалолқудуқ районидаги «Дўстлик» жамоа хўжалиги, 108 ёш.

Мақсад ПАРДАЕВА, Ғиждувон районидаги «Пахтаобод» жамоа хўжалиги, 108 ёш.

Эргаш ҚОСИМОВ, Янгиқўрғон районидаги Заркент қишлоғи 107 ёш.

Жаннат РАҲИМОВА, Шаҳрихон шаҳри, 107 ёш.

Муслима НАЗАРОВА, Фарғона районидаги Ёрмозор қишлоғи, 107 ёш.

Зиёвуддин БОЗОРОВ, Қоракўл районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги, 106 ёш.

Раҳима ЖУМАНИЁЗОВА, Янгиариқ районидаги Кўриктом қишлоғи, 105 ёш.

Дардларга малҳам бўлиб

Ҳеч кимнинг бошига қор ёғмасин экан. Мабодо, ёғиб қолса-чи? Қаторда норинг бўлсин деганларидек, оға-иниларинг, елкадошларинг қўл узатиб ҳамдардлик билдирса, оғиринг енгил бўлар, кўнглинг тоғдек кўтарилар экан... Худди шу нарса ўзбеклар билан илдизи бир, иймон-эътиқоди бир тожикларнинг бошига кулфат тушганда кўринаётир. Ғаламислар қилғуликни қилиб, жуфтакни ростлаб қолган шу кунларда бутун ўзбек халқи, Марказий Осиё аҳолиси биродарларимизга ёрдамга келмоқда, кимларнингдир ғаддорлиги билан қаҳратонда оч-юпун қолганларнинг жонига ора киришга ҳаракат қилмоқда.

Куни кеча Ўзбекистон республикасининг байналмилал маданий марказида ўтказилган тадбир бу фикримизга ёрқин далил бўла олади. Юртимизда фаолият кўрсатаётган миллий маданий марказларнинг намояндалари Қизил ярим ой жамияти марказий қўмитаси, «Наврўз» хайрия жамғармасининг раҳбарлари, вазирликлар ва давлат ташкилотлари, концернлар, уюшмалар, йирик корхона ва заводларнинг вакиллари Тожикистон халқига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш Ўзбекистон жамғармасининг таъсис анжуманига йиғилдилар.

Йиғилишда «Наврўз» хайрия жамғармаси 5 миллион, «Миконд» заводи 300 минг, Қувасой саноат қурилиши материаллари заводи 500 минг, «Қизил тонг» ишлаб чиқариш бирлашмаси 300 минг, Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш бошқармаси 200 минг, «Ипак йўли» тижорат банки 100 минг сўм ўтказиши маълум бўлди. «Юнитех интернейшнл» қўшма корхонаси қардошларимизга тиббиёт ускуналари юборажаги, маҳаллий тиббий ходимларни бу ускуналарда ишлашга ўргатажаги айтилди. «Совпластитал» қўшма корхонаси, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси, миллий маданий марказлар ҳам жамғарманинг оёққа туриб олишига ҳисса қўшадилар.

Бошқа корхоналар, фуқаролар ҳам савобли ишдан четда қолмаслар, деб ўйлаймиз. Шу мақсадда Тожикистон халқларига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш республика жамғармаси **Тошкент шаҳрининг Педагогика кўчасидаги 30-уйда жойлашганини, МФО 172627328 Ўзбекистон саноат қурилиш банкининг Тошкент бўлимида 000700235 рақамли ҳисоби очилганини маълум қиламиз.**

Таъсис анжуманида Тожикистон халқларига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш Ўзбекистон жамғармасининг бошқаруви ва унинг Раиси сайланди. Республика Қизил ярим ой жамияти марказий қўмитаси раисининг ўринбосари А. Ғуломов жамғарма раиси бўлди.

Б. АБДУЛЛАЕВ,
ЎзА мухбири.

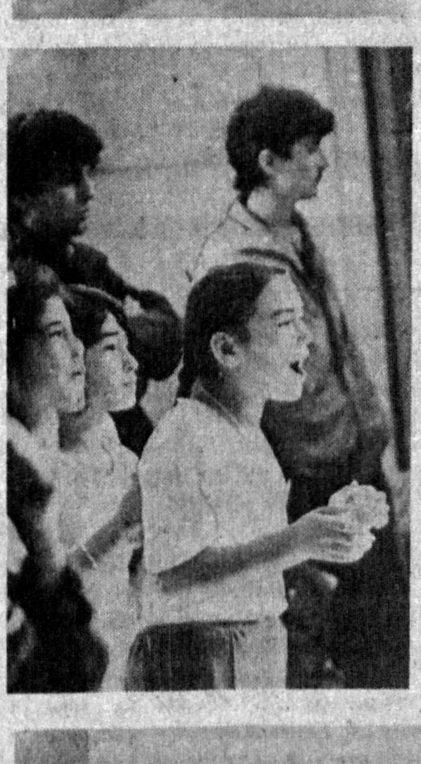

«УМИД» ВА «ОРЗУ»

командалари ўртасидаги «Қувноқ стартлар» мусобақаси пойтахтнинг 169-мактабида бўлиб ўтди.

Ўтган якшанба куни Шайхонтоҳур туманидаги 169-мактабга Тошкент туманидаги 9-мактаб ўқувчилари меҳмон бўлиб келишди. Ташриф боиси, ўқув даргоҳларининг «Умид» ва «Орзу» командалари ўртасида «Қувноқ стартлар» ўзаро беллашуви ўтказилишидир. Ўша куни икки илм даргоҳининг 6-синф ўқувчилари спорт соҳасидаги ютуқларини кўз-кўз қилдилар. Уларнинг чаққонлиги, кучлилиги, зийраклиги синовдан ўтди.

Гарчи беллашув дуранг натижа билан тугаган бўлсада, ҳеч ким хафа бўлмади. Энди ўзаро борди-келдини йўлга қўйишади.

— Мен ўқувчиларнинг бунчалар хурсанд бўлишини хаёлимга ҳам келтирмагандим, — дейди мусобақа ташкилотчиси Гигант Ғиёсов. — Аммо болалардаги спортга бўлган ташналик, ғалаба учун интилишни кўриб, беллашувни уюштириб хато қилмаганимни англадим. Буни Халқ таълими вазирлиги, республика ўқитувчилар малакасини ошириш институти ҳамда Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтидан келган вакиллар ҳам тасдиқлашди.

Мусобақа давомида Тошкент давлат цирки артистлари ҳам маҳорат кўрсатдилар. Мактабдаги доирачилар ансамбли, таэквандо тўгараги аъзоларининг чиқишлари ҳам йиғилганларга манзур бўлди.

СУРАТЛАРДА: «Умид» ва «Орзу» командалари беллашувидан лавҳалар.

Матн ва суратлар муаллифи Муҳаммад АМИН.

Аъло ўқишга сўз берамиз

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ ТАЛАБАЛАР ЖАМОАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА МАКТУБИ

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Биз Тошкент Давлат аграр университети талабалари, яхши ўқишимиз ва маданий дам олишимиз учун зарур шарт-шароитлар яратиш йўлидаги Сизнинг доимий ғамхўрлигингиздан чексиз миннатдормиз.

Ҳозиргидай мураккаб замонда Сизнинг Республика раҳбари бўлиб туришингиз халқимизнинг ва биз талабаларнинг бахтимиздир.

Мустақил Ўзбекистоннинг иқтисодий тараққиёт хусусиятларини, унинг мақсад ҳамда йўналишини пухта ва яхши билувчи олим ҳамда президент сифатида, минтақада барқарорликни мустаҳкамлаш йўлида муҳим ишларни амалга оширдингиз. Сизнинг тўғри тутган йўлингиз туфайли жумҳуриятимизда бошқа бир қанча минтақалардан фарқли ўлароқ ҳар бир инсоннинг ҳақ-ҳуқуқи ва тинчлиги мустаҳкам ҳимоя қилинган. Сизнинг президентлик лавозимида олиб бораётган сиёсатингиз ва ҳаракатингиз натижасида жумҳуриятимизда мустаҳкам тинчлик ҳукм сурмоқда, бу порлоқ келажагимизга кафолатдир. Ўзбекистонда, бизнинг олий ўқув юртимизда қирқдан ошиқ миллат вакиллари ҳамда ўттиздан ортиқ хорижий мамлакат фуқаролари дўстлик ва биродарликда таҳсил кўришяпти.

Биз деҳқон фарзандлари, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, меҳнаткашларнинг маданий ва турмуш шароитларини яхшилаш, ота-оналаримиз ҳақида ғамхўрлик қилаётганлигингизни бағоят қадрлаймиз. Бизларнинг ота-оналаримиз, ака ва опа-сингилларимиз ерга эга бўлдилар, томорқалари кенгайди, янги уйлар қурмоқдалар.

Ҳурматли Президент! Биз талабаларга етарлича ғамхўрлик қилаётганлигингиз учун Сизга чексиз миннатдорчилик билдирамиз. Ҳозирги бозор иқтисодига ўтилаётган даврдаги қийинчиликларга қарамасдан ҳаммамиз қулай ва шинам ётоқхоналар билан таъминланганмиз, Сизнинг фармонингиз билан стипендияларимиз ошди, овқатланиш ва шаҳар транспортларида юришда имтиёзларга эгамиз.

Сизнинг ташаббусингиз туфайли кўпгина талабалар чет эл олий ўқув юртларида ўқиш имконига эга бўлдилар. Туркияга қилган сафарингиздан сўнг, бу мамлакатга икки мингга яқин талаба таълим олиш учун юборилди. Уларнинг орасида бизнинг Аграр университетимиз талабалари ҳам бор. Биз улардан яратилган имконият учун Сизга миннатдорчилик билдирилган хатлар олаяпмиз ва бизга ҳам шундай имкон туғилади, деган умиддамиз. Шу мақсадда биз чет тилларни, бозор иқтисодиёти, агробизнес ва маркетингни ўрганмоқдамиз. Бу билимларсиз замонавий мутахассис бўлиш мумкин эмаслигини яхши биламиз. Университетимизда илмий тадқиқот ишлари олиб бориш, аспирантурага кириш учун қулай имкониятлар юзага келмоқда.

Ўзбекистон Республикаси истиқлолининг мустаҳкамланиши, обрўси ва халқаро алоқаларнинг юксалиши бизда ҳаққоний ғурурланиш туйғусини уйғотмоқда.

Биз ҳамиша чет элларга қилаётган сафарларингизни кузатиб борамиз ва у ерларда муносиб кутиб олишаётганидан хурсандмиз.

Сизнинг Останкино телевиниесида чиқишингиз Жумҳуриятимиз халқаро ҳуқуқнинг асосий принципларига қатъий ва изчиллик билан риоя этаётганини, барча мамлакатлар билан ўзаро ҳамкорлик ва тинчликни мустаҳкамлашга қатъий бел боғлаганлигини жаҳонга намойиш қилди. Ўзбекистонда ҳалол ва меҳнаткаш одамлар яшаётганини бутун дунё эшитди ва кўрди.

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Ўзбек халқи манфаати йўлида қилаётган фидокорона меҳнатингиз учун Сизга самимий миннатдорчилик изҳор этамиз. Ҳар бир кунимиз билан Жумҳуриятимизнинг тараққиёти ва гуллаб-яшнаши сари яқинлаштиради, деб ишонамиз.

Сиз олиб бораётган сиёсатни қўллаб-қувватлаб, озод ва мустақил Ўзбекистонга муносиб мутахассис бўлиш учун аъло ўқишга ваъда берамиз.

Биз ишонамизки, Ўзбекистон келажакда буюк давлатга айланади.

(Мактуб Тошкент Давлат Аграр университети талабалар жамоасининг 1993 йил 21 январдаги умумий йиғилишида қабул қилинган).

БОБОЛАРИМИЗ ХОТИРАСИ АБАДИЙЛАШТИРИЛАДИ

Самарқанд шаҳар Боғишамол тумани ҳокимлиги буюк боболаримиз — Амир Темур ва Мирзо Улуғбек хотирасини абадийлаштиришга қарор қилди. Улуғ сиймоларга ўрнатиладиган ёдгорликлар лойиҳаси очиқ танлов йўли билан аниқланади.

Амир Темур ёдгорлиги — Самарқанд марказидаги Кўксарой майдонида, Мирзо Улуғбек ёдгорлиги эса шаҳарнинг энг кўркам гўшасида, Маҳмуд Қошғарий ва Буюк мунажжим номи билан аталувчи кўчалар кесишган жойда қад кўтаради.

Шу йил 15 мартгача давом этадиган мазкур танловда меъмор, ҳайкалтарош ва рассомлар билан бир қаторда бошқа касб эгалари ҳам қатнашиши мумкин.

Ҳ. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

Кеча Бугун Эртага

● **РОССИЯНИНГ** янги нусхадаги 100, 200, 500, 1000 ва 5000 рубллик пуллари муомалага чиқарилди. Юз сўмлик пулда аввалгидек В. И. Лениннинг сурати эмас, балки фақат Кремлнинг тасвири туширилган.

● **КЕЧА** Россия Президенти Борис Ельциннинг Ҳиндистонга ташрифи бошланди. Икки катта давлат ўртасидаги иқтисодий ва ҳамкорлик алоқалари кейинги уч йил ичида анча тўхтаб қолган эди. Ташрифдан асосий мақсад ана шу алоқаларни тиклаш ва янги босқичга кўтаришдир.

Юртга ватанпарварлар керак

Самарқанд шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҳузуридаги армияга чақириш ёшигача бўлган ва чақирилувчи ёшларни соғлом камол топтириш идоралараро мувофиқлаштириш кенгашининг кенгайтирилган кўчма йиғилиши бўлиб ўтди. Бу катта анжуманда ёш авлодни ҳар томонлама етук ва соғлом қилиб вояга етказиш йўлидаги долзарб муаммолар кенг муҳокама қилинди.

Кенгаш қатнашчилари «Ватанпарвар» жамияти вилоят кенгаши техника мактабининг шаҳар чеккасидаги ўқув-техника базасида бўлдилар. Мазкур ўқув-техника базасидаги қатъий тартиб-интизом, юксак уюшқоқлик, ташаббускорлик муҳити кенгаш қатнашчилари эътиборини ўзига тортди.

1991 йилнинг ноябрь ойида собиқ ДОСААФнинг вориси бўлиб ташкил топган Самарқанд вилояти кенгашининг «Ватанпарвар» жамиятида ҳозир бешта мутахассислик бўйича, яъни ҳайдовчи - электромеханиклар, бронетранспортер ҳайдовчиси, радиотелеграфистлар, радио ва телевизор тузатувчи усталар, автомобиль ҳайдовчилари тайёрлаб етиштириш, шунингдек, ҳарбий спортнинг 12 хил техник турлари бўйича машғулотлар олиб борилмоқда. Агар жамиятда етарли имкониятлар яратилиб, унинг моддий-техник базаси зарур анжомлар билан таъминланса, яна 10—15 хил мутахассислар тайёрланиши мумкин. Бу ҳақда жамият раиси, истеъфодаги полковник Рихсибой Солиҳов маъруза қилди.

Мунозараларда иштирок этган республика халқ таълими вазири Ж. Йўлдошев, соғлиқни сақлаш вазири муовини, Ўзбекистон халқ ноиби Б. Йўлдошев, Самарқанд вилояти халқ таълими бошқармаси бошлиғи Х. Нормуродов, вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғи Ҳ. Мелиқулов, вилоят мудофаа бошқармаси бошлиғи Б. Тўхтаев, вилоят жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси В. Қодиров ва бошқаларнинг чиқишларидан шу нарса маълум бўлдики, мувофиқлаштириш кенгаши мажлисининг Самарқандда ўтказилиши бежиз бўлмаган. Чунки бу ерда ёшларни соғлом камол топтириш ишлари бўйича муайян тажрибалар тўпланган. Вилоят «Ватанпарвар» жамиятининг иш тажрибаси бутун республика бўйлаб тарғиб қилиниши ва у ватанпарвар ёшларни тарбияловчи жасорат мактаби вазифасини ўтамоғи даркор.

Йиғилишда вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов сўзга чиқди.

Искандар РАҲМОН.

Ҳамроқул РИЗО
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

ЖОН ДЎСТИМ, ҚОРАҚАЛПОҚ

Хўжайлини кезганман,
Ой чиқишин сезганман,
Сўз маржонин тизганман,
Бошимда оқ қалпоқ,
Жон дўстим, қорақалпоқ.

Қирққиз сочин тарайди,
Кўкдан бургут қарайди,
Бердақ куйи янграйди,
Қадимий урув-аймоқ,
Жон дўстим, қорақалпоқ.

Ҳар бир қушнинг жуфти бор,
Ҳар шоирнинг лутфи бор.
Ёнинг қалбинг тафти бор,
Дилин булоқдай қайноқ,
Жон дўстим, қорақалпоқ.

Моллар сойдан қайтади,
Қизлар тўйдан қайтади,
Жўламирза қўшиқ айтади,
Дунёда нурли чироқ
Жон дўстим, қорақалпоқ.
Менинг дилим яроли,
Қизларинг қора холли.
Қуримасин Ороли,
Шоликор тутган ўроқ,
Жон дўстим, қорақалпоқ.

Шўрлаган ер ҳамирдай,
Шамол бўғар омбирдай,
Чўли қизир тандирдай,
Дастурхони қирқ қуроқ
Жон дўстим, қорақалпоқ.

Донинг донга қоришган,
Нонинг нонга қоришган,
Қонинг қонга қоришган,
Йўлин ёритган чироқ,
Жон дўстим, қорақалпоқ.

КЎРГАЗМА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Ўзбекистон рассомлар уюшмасининг кўргазма залига Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Ж. Изентоевнинг Шарқ шоирларига бағишланган суратлари туркуми, қардош республиканинг машҳур ва ёш мўйқалам усталари асарлари қўйилган. Ўзбекистонда шу республиканинг маданият кунлари доирасида ўтаётган кўргазмада ранг тасвир, ҳайкалтарошлик, амалий санъат асарларидан салкам 80 таси билан танишиш мумкин.

Савицкий номидаги Нукус Давлат тасвирий санъат музейи бу кўргазманинг фаол ташкилотчиларидан бўлди. Унинг хазинасида 20—30-йиллар рассомларининг асарларидан иборат ноёб мажмуа тўпланган. Бу асарларнинг бир қисмини шу кўргазмада томошабинлар ҳам кўришлари мумкин.

— Маданият кунлари, ҳамиша ҳам байрам,— деди мазкур музейнинг асосий сақловчиси В. Е. Сичева.— Ҳозирги кўргазма ҳам бундан мустасно эмас. Қорақалпоқ санъаткорлари бизни гўзаллик билан учрашишга мушарраф этдилар. Қорақалпоқ рассомларининг ўзига хос алоҳида услуби бор. Уларнинг табиат тасвирлари, портретлари, муайян мавзуга бағишланган асарлари ўз халқининг турмуши, урф-одатлари ва анъаналарини тасвирлайди. Улар республиканинг манзараси каби ранг-баранг ва ярқироқ. Аёл рассом А. Шпаденнинг чизмалари асосида тўқилган сўзаналар ва машҳур уста Ж. Куттамуродовнинг ёғочдан ясалган ҳайкалчалари кўзни қувонтиради.

Ёш мўйқалам усталаридан М. Антонов, Г. Абдураҳмонова, Э. Жўлдосовларнинг ҳам кўпгина асарлари кўргазмага қўйилган. Уларнинг аксарияти ўзбек санъаткорлари билан яқин алоқа боғлаганлар. Ўзбек рассомлари бизнинг юртимизга тез-тез бориб туришади. Масалан, ўтган йили музейда Ўзбекистон график рассомларининг кўргазмаси ўтказилди. Айрим рассомлар асарларининг кўргазмалари ҳам тез-тез ўтказиб турилади. Бу галги маданият кунлари ҳам Ўзбекистон билан дўстона алоқаларимизни кенгайтириш учун яна бир имконият яратди.

Ўзбекистон рассомлар уюшмасида икки қардош республика намояндаларининг ижодий ҳамкорлигини мустаҳкамлашга бағишланган учрашув бўлди. Қорақалпоғистон рассомлар уюшмасининг президенти Ж. Изентов таъкидлаганидек, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон маданият арбоблари ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун янги қадамлар қўйилди. Рассомларнинг кўргазмаларини ўзаро тез-тез алмаштириб туриш, Тошкент ва Нукуснинг энг яхши музей ва суратхоналарини шу кўргазма учун бериб қўйиш, ижодий режаларни баҳам кўриш мўлжалланмоқда.

А. СТРУННИКОВА,
ЎзА мухбири.

СУРАТДА: қорақалпоқ ижодкорларининг кўргазмасидан лавҳа.
Р. ШАГАЕВ сурати.

Зиёвиддин НАЗАР

Армон

(ҲИКОЯ)

ШИРИН УЙҚУДА ётган Зарипбой кутилмаганда қаттиқ бақириқ-чақириқдан уйғониб кетди. Қулоқ солса ён қўшниси Римманинг бақирган товуши. Секин ўрнидан туриб бешинчи қаватдан ташқарига кўз ташлади. Шамол туни билан йиғилган булутларни олиб кетибди. Осмон тиниқ.

Одатда қўшниларининикида тез-тез жанжал бўлиб туради. Бироқ, эр-хотиннинг ўртасига эса эси кетган тушади,— деб Зарипбой уларнинг жанжалига ҳеч аралашмас эди. Сўнгги пайтларда қўшниларининг уруш-жанжаллари тез-тез бўлиб турар эди. Парахат касалхонада етакчи жарроҳ, аёли Римма эса қурилиш корхонасида бош ҳисобчи. «Буларга нима етишмайди? Рўзғори бут, иккови ҳам олий маълумотли» дея дераза олдида турган папиросини олиб шошилмай тутатди. Зарипбой бир хонада ёлғиз ўзи яшайди. Шаҳардаги ўрта мактабда физика муаллими.

Жанжал яна авж ола бошлади. Сабр-тоқати тугаган Зарипбой эшикни очиб:

— Яна нима гап, барака топгурлар? Ҳаммани уйғотиб юбордингларку,— деб аралашди.

— Зарипбой, оға, Парахат Москвадаги малака ошириш курсида Омонгул деган врач билан бирга ўқиб келгандан сўнг айниди-қолди. У ерда иккови кўнглига келган ишни қилишган. Ҳой дейдиган одам йўқ. Охирги пайтда уйига кеч қайтади, ёки тонг саҳарда келадиган одат чиқарди,— деб Римма кўнглини бўшатиб йиғлай бошлади.

— Унинг бўлмағур гапларига қулоқ солманг, оға. Мен дўхтирман. Кутилмаганда юмуш чиқади. Бугун оқшомда аварияда жароҳатланган қизни операция қилдим. Операция беш соат давом этди. Чарчадим. Кейин ўзингиз биласиз, кечқурун машина масаласи чатоқ. Умуман айтганда ярим тунда буни уйғотиб юрмай деган эдим-а,— деди Парахат.

— Келин, жанжалдан фойда чиқмайди, бир-бирингизни гапингизни тинчгина тинглаб, тарозига солиб, ўйланглар. Жанжал рўзғордан баракa кетказади. Ишдан чарчаб келган эрингизни қийнаб, сўроққа тутмай, елиб-югуриб кўнглига қарасангиз, нега кеч келганини ўзи айтиб беради-ку?

— Сиз рўзғорни манисини қаёқдан биласиз. Уйланмай, уккига ўхшаб ёлғиз ўзингиз яшасангиз, яна насиҳат қиласиз-а?..

Зарипбойнинг устидан муздек сув қуйилгандек бўлиб кетди. Ҳеч нарса демади. Бурилиб хонасига кириб кетди.

— Сен нега Зарипбой оғанинг кўнглини оғритдинг, аҳмоқ,— дея Парахат Римманинг юзига шапалоқ тортиб юборди. Аёл йиғлаб ичкарига отилди. Парахат уйланганига тўрт йил бўлган бўлса, шу орада биринчи маротаба хотинига қўл кўтариши эди.

Охири кечирим сўрамасам бўлмас, деган ўй билан Парахат унинг эшигини қоқди. У қўшниси эканлигини сезди. Индамай ичкарига таклиф қилди.

Зарипбой уни хонада ёлғиз қолдириб ўзи ошхонага чиқиб кетди. Парахат хонани кўздан кечира бошлади. Хона шинам, дид билан безатилган. Ҳамма нарса ўз ўрнида турибди. Аёли йўқ уй демайсиз.

Мезбон дастурхон ёзиб стол устига бор нарсаларини қўя бошлади.

— Оғайни, ҳеч уялмай ўз уйингдагидек ўтиравер. Ҳозир чой дамлаб келаман,— дея яна ошхонага чиқиб кетди. Парахатнинг кўзи девордаги катталаштирилган қизнинг суратига тушди. Қиз уялибгина жилмайиб турарди. Орқароқда эса шохи белидан синган чўғдек лола учқун сочиб турар, сурат солинган рамка қора рангга бўялганди. Синган лола ва суратнинг қора рамкаси улкан мотам белгиси эканлиги аён эди. Бу қиз эса таниқли қўшиқчи Заҳира Хўжаевалигини у дарров таниди. Лекин Зарипбойга унинг қандай алоқаси борлигини тушунмади. Бироздан сўнг:

— Оғайни, телевизорни қўйсам бўладими,— деб сўради.

— Бемалол, истасанг видеомагнитафонни қўй, кассеталар ҳам бор.

Кассеталарни танлаб ўтирмай энг устида турганини қўйди. Экран ёришиб Заҳира «Яхши ният» деган қорақалпоқча қўшиқни айта бошлади. Парахатнинг хаёлини ҳамон «булар қариндошмикан, ё бирга ўқишганми» деган савол тарк этмасди. Сўрай деса... Охири чидолмади:

— Бу қиз қариндошингизми?

Ўртага узоқ жимлик чўкди. Сўнг:

— Ҳа, у менинг энг яқин кишим эди. Кўп орзу умидлар билан яшардик. У энди йўқ. Ҳаммаси армон бўлиб қолди,— дея чуқур хўрсиниб Зарипбой ўз ҳикоясини бошлади.

— Факультетимиз йигитларининг тилидан унинг номи тушмай қолди. Ҳамма Заҳира билан танишсам дерди. Баъзилар бугун кўчада кўрдим, хиёбонда учрашдик, театрга бораётган экан, гаплашиб қолдик, деб мақтаниб гапирадиган бўлиб қолишди. Дорилфунунни имтиёзли диплом билан тугатиб, мен ишда қолдим. Кўп ўтмай комсомол қўмитаси XII дунё ёшлари фестивалига йўлланма берди. Москвага жўнашдан бир кун аввал делегация аъзолари вилоят комсомол қўмитасининг мажлислар залига йиғилдик. Кирсам зал тўла одам. Жой йўқ. Эшикка яқин ердан бўш ўрин изладим. У ёқ бу ёққа қарайман. Шунда орқа томондан: «келинг, менинг ёнимда жой бор» деган овоз эшитилди. Қарасам Заҳира. Ўзимча хурсанд бўлиб кетдим. Одамларнинг орасидан туртиниб-суртиниб унинг ёнига бориб ўтирдим.

Шундай қилиб, биз бир-бирimizни Москвада топдик. Бир ҳафта давом этган байрам бизларни яқинлаштириб қўйди. Овулга келганимдан сўнг Заҳирага уйланиш қарорига келдим. Ишларим ҳам юришиб кетди. Институтга илмий ходим бўлиб ишга кирдим. Тез-тез учрашиб турардик. Театрда, телевидениеда қўшиқ айтмоқчи бўлса, кутиб ўтираман. Концертдан сўнг уйга кузатиб қўярдим.

Октябрь ойининг дастлабки кунлари... Кечки овқатдан сўнг, чой ичиб ўтирган отамнинг ёнига келиб, уйланмоқчи эканлигимни айтдим. Отам:

— Бери кел, боланг севинарли яхши гап айтди,— деб онамни чақирди. — Унинг отаси Тожибойни тўй-маъракаларда кўриб тураман. «Тасқара» овулидан бўлган Чоривой муаллимнинг жияни. Боласи ўша муаллимнинг томири бўлса, ёмон одам бўлмаса керак,— деб отам узундан-узоқ гап бошлади.

— Бўладиган гапни айтинг отаси,— дея онам у кишининг гапини бўлдилар.

— Сен дамингни олавер, болам. Биз отанг билан маслаҳатлашиб келишиб олайлик,— деб менга юзланди.

Орадан уч кун ўтгандан сўнг, институтимизнинг директори чақириб, қўлимга Москвага аспирантурага йўлланма берди. «Эртанги самолётдан кечикмай дарров уч, бўлмаса кеч қоласан», — деб хайрлашди.

Зудлик билан ҳужжатларимни тайёрлаб, кечга томон Заҳирани излаб топдим. Унга уйланиш ниятим борлигини ота-онамга билдирганимни айтдим.

Бу учрашув охиргиси эканлигини, Заҳирани сўнгги маротаба кўраётганлигим тушимга кирибдими?

Тез-тез хат ёзиб турдим. Ҳар ҳафтада телефон орқали гаплашамиз. Март ойининг ўрталарида бориб қолишимни билдирдим.

— Неча кунга келасан,— деб сўради.

— Ўн кунга рухсат олдим, — дедим.

Мартнинг ўн биринчи куни ётоқхонага кеч қайтдим. Навбатчи аёл Ирина Николаевна қўлимга калитни бера туриб:

— Зарипбой, сенга бир қиз беш-олти маротаба қўнғироқ қилди. Унинг гапларини қоғозга ёзиб олдим,— дея бир варақ қоғозни қўлимга тутқазди. Уни шу ернинг ўзида ўқий бошладим. Қўнғироқ қилган қиз Заҳиранинг яқин дугонаси Сайёра экан. У «Зарипбой тез етиб кел, Заҳиранинг аҳволи оғир, касалхонада» дебди. Хонамга келдим ва жомодонимни олиб кассага югурдим. Чипта олиб, Нукусга учдим. Аэропортдан тўғри такси билан касалхонага келдим. Қабулхонага кирсам, навбатчи врач ўзимнинг синфдош дўстим Омон деган йигит экан. У мени кўриб, қучоғини очиб қаршимга чиқди:

— Сени қайси шамол олиб келди, дўстим. Олимман деб, узоқлашиб кетдинг-ку!

Бироқ менинг аҳволимни кўриб, нима гаплигини суриштирди.

— Қандай воқеа содир бўлганини билмайман. Шу касалхонада бўлажак қайлиғим Заҳира ўтганлиги ҳақида хабар келди. Қайси бўлимда? Қайси палатада. Мени олиб бор, дўстим, — деб унга ялиндим.

Омон қотиб қолди. Тили айланмай, зўрға:

— Э, э, Заҳи-р-а... бир болани асраб қоламан деб...

— Нима, нима? — қандай бақириб юборганимни билмайман. Бир оздан сўнг:

— Йўлнинг четида турган биринчи синф ўқувчиси югуриб кесиб ўтмоқчи бўлиб турганда, елдек учиб келаётган машинани кўриб қолган Заҳира болани қутқариб, ўзи... Бош мияси ва умуртқа поғонаси жароҳатланган. Уни бизнинг касалхонага олиб келишди. Қўлимиздан келган ҳамма чорани қилиб кўрдик. Бироқ...

— Заҳира... — Нафасим чиқмай қолди.

Кўз ёшларимни тия олмадим. Касалхонадан қандай чиқиб кетганимни билмайман. Уйга қайси кўчалар билан келганимни ҳам. Ҳовли этагида товуқларга дон сочаётган онам мени кўриб қўлидаги идишини ерга ташлаб «Вой болам келибди-ку, ўзим айланай»,— дея қучоғини очиб мен томонга югурди. Зўрға сўрашдим.

Уям ҳайрон. Кўнглимда бир гап борлигин сезиб:

— Нима бўлди болам? Юзинг бўздек оқариб кетибди-ку, нима гап? — дея сўради.

Бўлган воқеани айтиб бердим. Онам ёқасини ушлаб, йиғлаб юборди.

Азонда ёнимга икки-уч дўстимни олиб, Заҳиранинг уйига келдик. Ўтирган одамларнинг юзида қайғу. Қариндошлари, овул оқсоқоллари, у ижро этган қўшиқларнинг шайдолари.

— Эй ёлғончи дунё!,— дея хўрсиниб, унинг яхши фазилатларини эсга олишдан бошқа чорамиз йўқ энди.

Қорақалпоқчадан ўзбекчага
Феруза САМАТОВА
ўгирган.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

● **ПРИМОРЬЕ** ўлкаси геологларининг тахмин қилишларича Амур кўрфазининг тубида катта ичимлик сув манбаи бор эмиш. Улар келтирган маълумотларга кўра, бундан 200 минг йил аввал кўлтиқнинг ўрнида дарё водийси мавжуд бўлган.

Олимларнинг таъкидлашларича, агар бу тахмин рост бўлиб чиқса, Владивостокни сув билан таъминлаш муаммоси осонгина ҳал бўлади.

● **КУНИ** кеча Тошкент шаҳар ҳокими фармойиши билан пойтахтдаги Полторацкий кўчасига «Нукус» деб ном берилди. Жумҳуриятимизда ўтаётган Қорақалпоғистон маданият кунлари арафасида бу воқеанинг юз бериши икки халқ ўртасидаги дўстликка қўйилган яна бир ёрқин белги бўлди.

● **БУРЯТИЯ** Олий Кенгаши ўғиллари Афғонистонда ҳалок бўлган оналарга ва Улуғ Ватан урушида қатнашган аёлларга қўшимча моддий ёрдам бериш ҳақида қарор қабул қилди.

Бу қарорга асосан, «афғон»ларнинг оналари йилнинг ҳар чорагида беш минг сўм, уруш қатнашчилари эса ойига минг сўм оладиган бўлди.

● **РОССИЯ** комсомолларининг таъсис анжумани бўлиб ўтди. Унда Россия коммунистик ёшлар уюшмасини тиклашга қарор қилинди.

● **1991 ЙИЛ** 19 августда собиқ СССРда юз берган воқеаларга доир ГКЧП иши бўйича тергов ишлари тугаганидан хабарингиз бор. Шу муносабат билан қамоққа олинган бир қатор мансабдор шахслар устидан бўладиган суд шу йилнинг 14 апрель куни Москвада Россия Олий Судининг биносида очиқ ҳолда бўлиб ўтади.

Судга 120 гувоҳ таклиф қилинади. «Правда» газетасининг хабарига қараганда улар орасида Горбачев, Хасбулатов, Руцкой, Лаптев, Нишонов сингари кишилар бор.

● **АҚШ** Президенти Билл Клинтон юксак лавозимларга шахсларни тайинлашда турмуш ўртоғи Хилларини ҳам эсдан чиқармади. У соғлиқни сақлаш соҳасида реформа ўтказишга тайёргарлик кўриш қўмитасининг бошлиғи этиб тайинланди.

● **РОССИЯДАГИ** «Гермес» нефть концерни ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди.

Россия нефтининг катта қисмини ўз қўлига олган «Гермес» шу пайтгача бирлашма мақомида эди. Унинг таркибида турли мулк шаклидаги 50 дан ортиқ корхона фаолият кўрсатаяпти.

● **МОСКВА** шаҳар тижорат дўконларида сотилаётган спиртли ичимликлар текширилиб кўрилганида, тадқиқот учун танлаб олинган намуналарнинг ярми белгиланган талабга жавоб бермаслиги маълум бўлган.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР·ХАБАРЛАР·ҲОДИСАЛАР

ХИТОЙДА ЯНГИ ЙИЛ КИРДИ

Хитойнинг шаҳару-қишлоқларида тўрт кун давом этган баҳор байрами — «Чуньцзе» ниҳоясига етди. Шундай қилиб, Хитойда ҳам Янги йил кирди. Бу байрам ҳар йили зўр тантаналар билан нишонланади. Кейинги йиллар маълум мураккабликлар билан ўтган бўлсада, ишлаб чиқаришда, халқ турмуш даражасини кўтаришда яхши натижаларга эришилди.

Байрам тантаналарида партия ва давлат раҳбарлари иштирок этишди. Улар бундан кейин ҳам буюк Хитой халқининг равнақи учун хизмат қилажакларини билдиришди. Шунингдек, янги товуқ йилида мамлакатда социалистик қурилиш янада камол топиши таъкидланди. Дарвоқе, Хитой Коммунистик партиясининг яқинда бўлиб ўтган XIV съезди ҳам шу мақсадга қаратилганди.

УЧ ДЕНГИЗ ОША САЁҲАТ

Кеча Россия Президенти Борис Ельцин расмий сафар билан Ҳиндистонга жўнаб кетди. Кейинги бир неча ўн йилликларда Ҳиндистон Совет Иттифоқининг энг ишончли дўсти ва содиқ шериги бўлиб келган эди. Иттифоқнинг парчаланиши эса бу дўстликка ҳам раҳна солди. Янги Россия ҳукумати раҳбарияти асосий эътиборни Ғарб давлатларига қаратиб, бир муддат Ҳиндистон билан алоқаларини узиб қўйди. Лекин «муҳимроқ» мамлакатлардан қўли бўшамаган Президент сафарни икки марта қолдириб юборди. Ким билади, улуғ юртдоши Афанасий Никитиннинг уч денгиз оша саёҳатини эслаб қолишдими, ёки Ҳиндистон билан иқтисодий ва дўстона алоқаларни тиклаш зарурлигини англаб етишдими ва ниҳоят сафар амалга ошди. Ҳар қалай ҳеч дан кўра кеч яхши-да..

Ҳорижда нима гап?

● **БИ-БИ-СИ** радиосининг хабар беришича, бир лондонлик иқтисодчи 1993 йили Россияда пулнинг қадрсизланиши 6000 фоизга етишини ҳисоблаб чиққан.

● **КАНАДА** халқаро радиоси Қирғизистон Республикаси Исроилнинг Қуддус шаҳрида ўз элчихонасини очишга қарор қилгани ҳақида хабар тарқатди. Қирғизистон Қуддус шаҳрини Исроилнинг пойтахти сифатида Сальвадор ва Коста-Рикадан кейин тан олган учинчи давлатдир. Исроил билан дипломатия муносабатлари ўрнатган бошқа давлатларнинг элчихоналари Тель-Авив шаҳрида жойлашган.

● **ҲИСОБ-КИТОБЛАРГА** қараганда, 1992 йили Германия Федератив Республикасида 40 минг киши ичкиликбозлигидан ҳалок бўлган. Ҳозирги кунда мамлакатда икки ярим миллион доимий пиянista бор.

● **РАТА — ТАСС** мухбирининг хабар беришича, Исроил Бош вазири Исҳоқ Рабин келгусида бу мамлакатга Ироқдан кўра Эрон кўпроқ хавф солади, деб айтган.

● **1993 ЙИЛ** бошида Россиянинг ташқи қарзи 75,8 миллиард долларга етган. Собиқ СССР ва Россия Федерациясига қарз берувчиларга Германия карвонбошилик қилмоқда. Ундан кейинги ўринларни Италия, Франция ва Япония эгаллаб турибди.

● **АҚШ** янги президенти Билл Клинтон илк фармонга имзо чекди. Унга кўра, ҳукумат раҳбарлари истеъфога чиққанларидан кейинги 5 йил давомида Америко фирмаларига ҳомий бўлмаслиги ҳамда ҳеч қачон чет эл ҳукуматлари ва фирмаларининг манфаатларини ҳимоя қилмаслиги керак.

(ЎзА).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

БАҲОРДА ҚУТБГА БОРАДИ

● **НИЖЕГОРОДЛИК** 42 ёшли Валентин Ефремов ҳаётий саргузаштларга жуда қизиқади. Шунинг учун ҳам Ер шарининг кўп жойларига саёҳат уюштирган. Масалан, биз кинода кўрган Санников ерига борган, Шимолий денгизни яхтада кезиб чиққан. Бу йил баҳорда эса «Центрнаучфильм» киностудиясининг режиссёр-оператори билан бирга чана тортган итлар ёрдамида Шимолий муз океани орқали узоқ Баннетта оролига, тўғрироғи, Шимолий қутбга боришмоқчи. Саёҳатга Ёқутистоннинг «Русское Устье» посёлкасидан жўнашади. Улар 2—3 ой давомида уч минг километр йўлни босиб ўтишлари керак.

Саёҳатдан мақсад рекорд ўрнатиш эмас, балки Шимолий ярим шардаги озон туйнуги муаммоларини илмий ўрганиш ва бошқа тадқиқотлар олиб боришдан иборатдир.

ТАРИХДА БИРИНЧИ МАРТА

● **ЯПОНЛАРНИНГ** тезюрар поезди соатига 500 километрга яқин тезликда юра олишини кўпчилик билса керак. Бироқ бизда, аниқроғи, умуман МДҲ мамлакатларида бундай рекорд кўрсаткичга эришишга ҳали анча бор. Аммо ҳар қалай японлар эришган ютуқнинг ярмига эришилди. Яқинда Шлюз—Дорошиҳа йўналишида «ТЭП—80» тепловози синаб кўрилди. У соатига 260 километр тезликда юрди. Бу тезлик Россия темирйўли тарихида биринчи кўрсаткичдир.

Бу тепловоз Коломенск заводида қурилган бўлиб, у соатига 350 километргача йўл босиши мумкин.

КАР ВА СОҚОВЛАР УЧУН

● **АРГЕНТИНАДА** кар ва соқовлар учун махсус телефон ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу қурилма телеэкранли бўлиб, (бўйи ва эни 20 сантиметр) оғзаки гап экранда ёзув ҳолида пайдо бўлади ва шу билан баробарида электрон хотирага ҳам ёзилади. Қурилманинг яна бир афзаллиги шундаки, унда матн печатланиб, керакли абонентга ўша телефон орқали «жўнатилиши» ҳам мумкин.

ҚАДИМГИ РИМДА ТЕАТР

Мисрлик бир гуруҳ қадимшунослар кутилмаганда Сино ярим оролида қадимги Рим театри қолдиқларига дуч келдилар. Иншоот ярим доира шаклида бўлиб, унинг айланаси 90 метрдан иборатдир. Ташқи томондан эса қизил гранитдан ясалган бир неча устунлар билан ўраб олинган. Миср осори атиқалар ташкилотидан олинган маълумотларга қараганда, янги қадимий топилма Сувайш каналидан бор-йўғи, 25 чақирим узоқликда жойлашган. У қадимги Рим салтанати Блозиум шаҳри бош дарвозасининг шундоқ ёнбошида қурилган экан.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТНИНГ УЗОҚ ЯШАШ СИРИ

Шимолий Корея президенти Ким Ир Сен 80 ёшида ҳам саломатлигидан нолимайди. Бунинг сабаби унинг ўғли, вориси, «севимли раҳбар» Ким Чен Ир бошчилик қилаётган алоҳида тиббий хизмат кўрсатувчи гуруҳнинг антиқа усулидадир, дея хабар беради Япониянинг «Санкэй симбун» рўзномаси.

Унда қайд этилишича, доҳий учун махсус ишлаб чиқилган «гормонал ванна» унинг вужудини қаришдан сақлайди. Махсус танлаб олиниб, синчков текширувдан ўтказилган навқирон корейс қизлари бу тадбирда доҳий билан бирга қатнашиб туришади. Бу қизлар маълум муддатларда топшириб турадиган қон Ким Ир Сеннинг томирларида оқади. Президент КХДРдаги энг тоза ҳаводан нафас олиши учун ўрнатилган махсус сўриш қурилмалари маҳаллий аҳолиси қувиб юборилган тоғ водийсидан соф ҳавони қароргоҳга узатиб туради.

Ким Чен Ир отасининг руҳий ҳаловатини бузмаслик учун унга келтириб бериладиган маълумотларни шахсан тасдиқлаб беради. Бунда у фақат «мазмуни хуш» бўлган хабарларнигина қолдирадики, доҳий уларнинг матнини мулойим аёл овозида магнитофон орқали сайр чоғларидагина эшитади. Етти ажойиб ҳикоягўй машойихларнинг кулги умрни узайтиради, деган нақлига амал қилган ҳолда галмагал президентнинг кайфияти кўтаринки бўлишига ҳаракат қилади.

Рўзноманинг уқтиришича, геронтология ва узоқ умр сирларини тадқиқ қилувчи илмий текшириш институти махсус дала-саройларда иқлимнинг ва овқатланишнинг доҳий саломатлигига таъсирини ўрганиб борадилар. Бунинг учун мамлакатнинг турли бурчакларидан бичими, ёши, хулқ-атвори Ким Ир Сенникига ўхшаш 60 нафар киши саралаб олинган. Улар «асл нусха» дам олишни хоҳлаган жойларда юриб, унинг яшаш тарзини такрорлайдилар. Қариётган танага қувват берувчи янги дори-дармонлар ва усуллар аввало уларда синаб кўрилади.

(ЎзА).

АҚШ. Нью-Лондон шаҳри яқинидаги Атлантика океанида ўрнатилган маёқ.
Р. ЖАББОРОВ олган сурат.

Зардали хат

«ШАҲАРИНГГА АЛИШМАЙМАН, БИРОҚ...»

Олдиндан қўлимни кўксимга қўйиб, кечирим сўрайман, чивини кўп, оғзи-бурнигача лойга ботган қишлоғим бандингга урган бўлса, бир мартага ўтил қиласан, ошна, агар биздан ўтган бўлса яна бир карра узр, юрагим тарс ёрилиб кетгудай бўлаверадиган шаҳарингга борганимда би-ир «Зарафшон» ресторанида ўтириб, хуморни чиқармиз. Э, сен ичиш режасини икки юз фоиз бажариб ташлагансанку, дейсанми? Биз ичмасак — йигитнинг гули — сен бор, менинг ҳақимни ҳам увол қилмай ичиб турасан. Борайликчи, уёғи бир гап бўлар.

Хуллас, гапнинг калтаси бола-чақангнинг олдига яхши еб бординнгми: ахир, қишлоғингда зерикиб ўлдим, дегандинг-ку, эсингдами?

Энди гапнинг пўсткалласи (қишлоқдагилар дангалчи бўлишади, бундан хафа бўлмагин, тағин) бетон шаҳарингга борсам, менам диққинафас бўлиб кетавераман. Ҳа, эсим қурсин, бир мухбир жўрам бор лой қишлоғинг ҳақидаям бирор мақола-пақола ёздиртираман, деб мақтанувдинг, нима бўлди? Ҳеч газит-пазитда кўзим тушмаяпти-ку?

Агар биздан сўрасанг, аҳволим яхши, эсон-омон ризқимни териб юрибман. Худога минг марта шукр, рўзғорим обод. Мол-ҳол бор — не ғамим бор? Саккизта қўйим, тўққизта говмушим мўнграб турибди. Ёзда чалоп ичаман, қишда бўлса тўйиб-тўйиб қатиқ-сут ичаман, десанг — уй, очиқ, келавер. Гўшт ўзимиздан чиқади. Би-ир мардлигим тутиб кетса, тандир кабоб қип беришим ҳеч гап эмас. Лекин, молларди ўтлатадиган яйлов йўқ. Совхозди катталари қизғанч, ем-хашакни ҳаммагаям бераверmaйди, Комбикорма деганларинг отиққаям топилмайди. Шунисидан бироз қийналинқираб турибмизда.

Энди ошна, қишлоқ қишлоқда. Чойимиздан тезакнинг ҳиди келган бўлса, кечирасан. Билсанг, бетон шаҳарингдаги газингда қайнаган чойдан бизди шу маҳаллий тезакда қайнатилган чой минг марта аъло. Биринчидан, иссиқ-оғзинг куйиб чой ичасан, бир ширин бўлади-ей. Овқатниям куймаланиб ташқарида, ўчоқда пиширамиз. Ёмғир ё қор уриб қолсаям бизди хотинларнинг жони тошданми дейман, ғинг демай ивирсиганча ўчоқ бошида овқатни пишираверади.

Бизникига меҳмон бўлиб келганингда: «Сенларга ҳайронман, кундузиям, кечасиям эрмакларинг тилибизир, тонг отардан то ярим кечагача термулиб қараб ўтираберасанлар, шу тилибизирларингнинг жони тошдан экан, бунақа кўйишларингга Японияннинг тилибизирлариям таслим бўлиб, ғиппа чиқиб қолади», дегандинг. Сен мундай миянгни ишлат, ахир бизди қишлоқда шу тилибизирдан бошқа нимани томоша қилайиқ? Силарникидай цирк, театр, паркларимиз бўлмаса — хотин билан ушлашиб сайр қилиб юрайлик, десак.

Ўзинг кўрдинг — қишлоғимиз радиолашмаган бўлса... Мундай, одамга ўхшаб, кинопино кўрайин десак, клуб бўлмаса, раҳбарлар совхоздан ёки ноҳия марказидан кино юборишмаса — додингни кимга ҳам айтасан?

Кутубхона, стадион деган гапларни бизнинг қишлоқдагилар тушида кўрса керагов. Чунки бирор одамнинг қўлига китоб олиб ўқиганини ҳали кўрганим йўқ. Ё бўлмаса спортнинг бирор тури бўйича мусобақа бўлаётганмиш, деганини эшитмаганман. Ёки хўжаликнинг ҳаваскорларими, катта шаҳарлардан артистларми келиб, концерт кўрсатмаса, шоир ва ёзувчилар учрашувлар ўтказишмаса. Газит-пазит деган нарсалар биз томонга онда-сонда келади. Қанийди бизди қишлоқдаям, ҳеч бўлмаса хўжалик марказида газит сотадиган дўкон очилса..

Мазза қилиб чўмилайлик, десак, ҳаммомимиз йўқлигидан нам тортамиз. Қишлоқдаги мактаб, медпункт, магазин учун бинолар лойиҳа асосида қурилмаган, сал довул турса учириб кетадиган даражада омонатлигидан биз ҳам нима қиларимизни билмаяпмиз.

Барибир қишлоқ қишлоқда. Ботинкамизнинг бурни йиртилиб қолса, гапнинг очиғи, бошқа жойларга чопамиз. Совхозимизда оёқ кийимларини ремонт қиладиган усталар йўқ ҳисоби. Сен минан мундай соч тараб, галстук тақиб суратга тушайлик, десак суратхонани ҳам бу атрофлардан излаб овора бўлиб юрма. Энг яхшиси, бунинг учун шаҳарингга борганинг маъқул, ҳар қадамда «фотография» деган ёзув.

Бир нарсадан кўпроқ қийналиб юрганимизни ўз кўзинг билан кўрдинг. Бу — транспорт масаласи. Хўжалик марказидан онда-сонда ўтиб қоладиган «Қизириқ — Қумқўрғон» автобусининг жонига тўзим берсин. Бошқа улов бўлмаса нима қилайлик? Бу умринг узоқ бўлгур автобус ҳам одамга лиқ тўлиб ўтиб кетаверади. Бизнинг бўлса «тўхтатинг» дея кўтарган қўлимиз ҳавода муаллақ қолаверади. Шуниг учун хўжалигимиздаги қишлоқлар ичида нам автобус юрса қанийдя. Таёғига суянган чоллар, мункиллаган момолар олти километрлик қишлоқ йўлидан Мўнка қишлоғига етиб келгунича ўпкаси оғзига тиқилиб қоладиёв. Айниқса ёш бола кўтарган келинларга раҳмим келиб кетади. Эшак-ку, кўп, лекин, эндиги одамлар «культурний» бўп кетган, эшак, от, туя миниб юришдан ор қилар эмиш. Ҳозир бензиннинг нархи чақиб олса, ота-бобонг миниб келган шу ҳангингни минавер, сени чой қайнагунча кетадиган вақт бўлмай туриб хоҳлаган жойингга етказиб боради, дейман бир хил одамларга.

Ошна, ўзинг кўрдинг, бизди қишлоққа кўмирнинг бир тингаям кераги кам. Гўнгни ийлаб-ийлаб, таппи тайёрлаш санъатини эгалламаган хотинлар биз томонда аслини олганда йўқдиров. Яна нима кўп — тезак кўп, печкага солсанг, иссиқнинг зўридан юзинг лов-лов ёнади.

Тўғри, бизам силардай бўлиб «паровой отопления»си бор уйларда яшашни орзу-ҳавас қиламиз. Бироқ, беванинг тушига эр кирипти, деганларидай ҳали бу нарсалар афсона, қўлимиз етмас жойда. Худо насиб қилса, ҳали кўрасан, биз томонларга ҳам табиий газ деган матоҳлар ўз оёғи билан келади, ошна.

Гапнинг рости «пилак»даги сувимиз сал эскирганроқ эди, кечаси бўкиб арақ ичиб, эрталаб турганингда бир кружка сувни қултиллатиб ичаётиб, бурнингни жийирдинг, нима қилайлик, қишлоқда водопровод бўлмаса, олисдан ташиб ичамиз. Мабодо бир кун сув ташиғич тракторнинг қораси кўринмай қолса, сув, сув, деб кўзимиз тўрт бўлиб ўтиравerамиз. Бошқа не илож?

Ичимдаги гапларимни сенга ёрмасам — кимга ёраман? Аслида бизам силардай «посон» бўп, «монтана»ларни кийиб шаҳарда юргимиз ҳам кеп қолади. Аммо, ким ўзининг ўрганган жойини ташлаб, бошқа манзилларга бош олиб кетади? Нима бўлгандаям майли, лой бўлсаям шу қишлоғим кўзимга иссиқ кўриниб кетади. Шаҳарингга борсам — машиналаринг кўп, бензиннинг тутуни кўп, нафасим қайтиб кетади. Шаҳарингда нимага унча одам кўп? Кўчага чиқсанг бемалол юролмайсан. Худди чумолининг ини бузилгандай майда-катта, ориқ-семиз одамлар ўрмалаб юрганини кўриб, ҳушинг бошингдан учиб кетадиёв. Лекигин, шу гапларимни қулоғингга жойлаб ол: лой қишлоғимни бетон шаҳарингга алишмайман.

Италиянинг туфлиси, деб бир ола сарканинг терисидан бўған туфлингни мақтаниб кўрсатганингда, тўғриси бундайларни биз томонларда меҳмон ҳам бўлмаслигидан менга алам қилган эди. Лекигин, бир куни шу туфлингни кийиб, энди кўчамизга оёқ босганингда тиззанггача лойга кириб кетганингда — тўғриси, айб иш қилган боладай уялиб кетганимни эслайсанми? Сенинг бетингга қараёлмай, лойга ботан шимингга, туфлингга термулиб қолган эдим. Нима қилай ошна, сал ёмғир ёғса, кўчаларимиз сувга тўлиб қолиб, «жигули-пигули» деганларинг оғзи-бурнигача лойга кўмилиб кетса мен айбдорми??

Бандихон ноҳиясидаги қишлоқларнинг кўпида аҳвол шу, бундан-да баттар. Ноҳия ҳокими Носирхон Даминов ҳам буни сендан кўра яхшироқ билади, демоқчимисан? Ҳа, билади, кўриб юрибди, иншоолло, яхши кунларни, қишлоғимиз обод бўлиб кетадиган кунларнинг тезроқ келишини кутиб яшаймизда, ошна.

Ке, ошна, қизларникидай юмшоқ қўлингни ғадир-будир, ёғочдай қўлларим билан ғойибона қисиб қўяйин. Гапни чўвалаштирмай, қишлоқчасига, дангалига ёзган хатимни тугатайин. Худо бизди катталаргаям инсоф деган нарсалардан озгина қарашиб юборса, ҳаммаси ўрнига тушиб кетади. Сенинг йўлларинг асфальт эмас, балки лой қишлоғимга келганингда хафа бўлиб кетганингни албатта совхозимиз директори Эшмамат Маматқулов билан биринчи участканинг бошлиғи Ибод Маманазаров акамларга оқизмай-томизмай етказаман. Янаги сафар келгунингча улар қишлоғимиздаги кўп муаммоларни албатта ҳал қилиб беришади. Чунки улар номард одамлар эмасда, билдингми?

Менинг ичимда тўда бўп қоған гаплар шулар.

Э, каллам қурсин, мабодо менга хат-пот ёзишга тўғри келиб қолса, адресимни эсингдан чиғарма: Хатни Бандихон ноҳияси. «Пахтакор» давлат хўжалиги, 1-участка, Мўнка қишлоғига, деб ёзгин. Э, асосий масалани унутибман. Исмим Йўлдош, памилиям Ҳожимуротов.

Хатни оққа кўчирувчи Жовли ХУШБОҚОВ.

Ул ЖАМОЛ (Хоннаева) Сурхон воҳасида таваллуд топган. Мўъжазгина бир қишлоқнинг дардли шоира қизи. Кўп ёзади. Шеърларида улкан-улкан ҳайратлар, муҳаббатнинг айтилмаган сўзлари, ғалати ташбеҳлар яширин.

ҲАДЯ ЭТАЙ СЕНГА ОСМОННИ

* * *

Девона хаёллар судрар юракни,
Висолга етмаган армон бағри хун.
Ижобат қарғаган телба тилакни,
Рўёга элтади қадамлар бир кун.
Очун нигоҳларга чўкиб кетади,
Само хўрсиниғи — қоп-қора тутун.
Сукутни дунёга ҳоким этади,
Сенинг тушларингда, нигоҳим бир тун.

ГУЛ

Арининг қонини
яхши кўрар у.
Ташна нигоҳ билан
чорлар бағрига
Кўзини боғлаган
асали дуо...

* * *

Нигоҳларинг қорачиғимда
Туни билан безовта этар.
Сочларингни силар ўзга қўл,
Нигоҳингдан ваъдалар кутар.
Садақа қил, ўша қўлларга,
Қаро сочинг толаларини.
Бахтга кўмиб юбор, гуноҳкор
илтижонинг нолаларини!
Ўғирлама, хаёлларимни
Муҳаббатим олганинг етар.
Ҳадя этай сенга осмонни,
Сен омонат қалбимни қайтар...

Ҳамқишлоқлар

Ҳар кун тушларимни тилкалаб чиқар,
Ҳув олис қирғоқда қолган болалик,

«Қани ул мозийга яна бир қайтсак»,
Юрак сўрайверар боладек.

Осмон тиниқ эди, замин кенг эди.
Кўнглида йўқ эди, бирор қаролик.

«Нега энди ҳамма бир-бирга ғаним?»
Юрак йиғлайверар боладек.

Майиз не, ушоқ ҳам ўртада эди.
Ҳамма сахий эди, Анор холадек,

«Бугун бир-бировга саховат қайда?»
Юрак қийнайверар боладек.

«Мени ўша юртга олиб бор», дейди.
«Ўртамиздан ўтмай ёмон олалик.

Бўлмаса, кўксингни ташлаб кетаман»
Юрак аразлайди боладек...

Ислом ҲАМРО.

Махсус саҳифамизнинг ушбу сонини Сурхондарё вилояти бўйича ўз мухбиримиз Жовли ХУШБОҚОВ тайёрлади.

У Қизириқ районидаги Новбур қишлоғида туғилган. ТошДУнинг журналистика куллиётини тугаллаган. «Катта йўл бошида», «Ички дард туғёни», «Юракдан чиққан сўз» китоблари муаллифи.

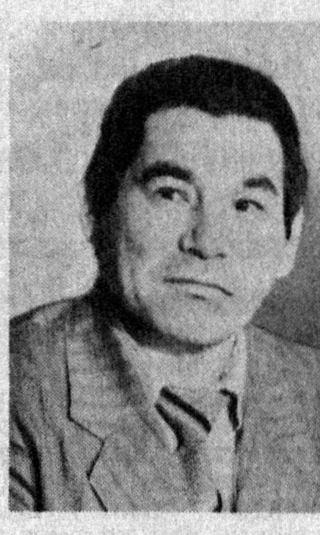

Эндиги навбат Қашқадарё вилояти бўйича ўз мухбиримиз Қурбон АЛИга. Қани қашқадарёлик «Ҳамқишлоқлар»имиз қандай яшашаяпти экан. Уларнинг қай дардларига ошно, қай қувончларига шерик бўларканмиз?

Солиҳ ЗОИР суратлавҳаси

Таҳририятга мактуб

Кўз ёшлардан қўрқинг!

Мен қишлоқлардаги айрим муаммолар ҳақида юрагимда йиғилиб қолган гапларни ёзмоқчиман.

Юзлаб қишлоқ қизларининг ҳаётига доир баъзи масалалар мени кўпдан ўйлантиради. Авваллари 10-синфни битириш ҳамма жойда мажбурий эди. Энди ҳамманинг ихтиёри ўзида. Қишлоқларда айниқса қизларнинг кўпчилик қисми тўлиқсиз ўрта маълумот олишгач, ўқишни давом эттиришмаяпти. Оқибатда ўнлаб ёш қизларни (ҳали рўзғор ташвишларидан бутунлай бехабар) эрга бериб юборишмоқда. Улар эса қишлоқчилик, деб ота-оналарининг хоҳиш-иродаларига қарши боролмаяптилар. Баъзи кишилардан «нега қизингизни олий ўқув юртларига ўқиш учун юбормаяпсиз?», деб сўрасангиз «пулим йўқ. Ҳозирги пайтда фарзандини ўқишга киритаман деган ота-онанинг бели бақувват бўлиши керак», деб жавоб қайтаради...

Бизнинг ноҳияда ҳам ҳар йили кўплаб қизлар мактабни битиришади. Лекин уларнинг атиги бир ёки иккитаси олий ўқув юртларига боришмаса, қолганлари эрга бериб юборилаверади.

Ноҳиямизда қизларнинг ўқишга боришларига бир қатор тўсиқлар ҳалал бермоқда. Улардан бири — узоқ шаҳарларда ўқиб келган қизларга нисбатан нотўғри муносабатдир. Афсуски, биз ҳали ҳам уларга тўғри кўз билан қарашни ўрганаолмаяпмиз.

Яна бир муаммо. Ўнлаб ёш қизларнинг ножўя ҳатти-ҳаракатлари кўплаб яхши оилаларнинг бузилиб кетишига сабаб бўлмоқда. Мен шундай қизларни биламан. Мўмай пулига ёки мансабига учиб беш-олти фарзанди бор кишиларга ҳам турмушга чиқавердилар. Натижада қанчадан-қанча норасида гўдаклар тирик етим бўлиб қолишаётир. Бундай ҳолларда қизларнинг калта ўйлаши, ҳаётдек мураккаб нарсага енгил-елпи қарашлари ёмон оқибатларга олиб келмоқда. Тенгдош дугоналаримга айтмоқчи бўлганим: эркакларни йўлдан урманг, ёш болаларнинг кўз ёшларидан қўрқинг.

Қизларимизнинг ҳаётда кўп адашаётганликларининг бир омили бор. Бу ҳам бўлса ишсизликдир. Ишсизлик сабабли айрим ёш қизлар ўзларини чайқовчиликка урмоқдалар. Менимча нохуш ҳолларнинг олдини олиш учун ноҳияда фабрика ва заводлар қуришни тезлаштириш керак. Ҳамма ёмон ишлар бекорчиликдан келиб чиқиши ҳаммамизга маълумку. Нега унинг олдини олмаяпмиз.

Бибинор ЭШМУРОДОВА, Қизириқ ноҳияси Ёшлар Иттифоқи Қўмитаси ходими.

ГАЗЕТХЎР СИГИР

Ҳарқалай қишлоқдагилар ёмон яшамаяптилар.

Аммо, табиийки, баъзан етишмовчиликлар бўлиб туради. Чунки, рўзғор-да.

Узоқдан далия ахтармай, ўзимдан бир қиёс. Декабрь ойининг охирларида сигиримизнинг хашаги тугади. Уйнинг орқасида қалтираб турган сигиримиз ғўзапоя қолдиқларини кемирар эди. Шу пайт почтачи девор оша икки-учта газетани ташлаб ўтиб кетди. Сигир ҳам буни кутиб турган эканми, иккита газетани ямлаб-ямламай ютди-юборди.

Ҳамсоямиз қараб турган экан, мени кўриб гап қотди.

Нима қилишни билмай бошим қотди. Ҳаммаёққа пахта экилган, яйлов йўқ.

Ҳамсоямиз яхши одам. «Майли, сазангиз ўлмасин, мендан уч боғ хашак олиб туринг» деди.

Шу воқеа баҳона ҳамсоямиз дардини тўкиб солди:

— Ҳозир қишлоқларда одамларнинг қўйэчкилари, сигирлари жуда кўп. Лекин, район марказида, яшайдиган одамларга қийин. Ем-хашак тайёрлайдиган жой йўқ. Сапхўзларда ҳам аҳвол мақтайдиган даражада эмас, озуқа етишмайди. Фақат сапхўзларда озуқа экинларига эътибор кучайтирилгандагина шахсий ёрдамчи хўжаликларни янада ривожлантириш мумкин. Шундагина сигирлар газета кавшамайди — деди қўшним куйиниб.

СУРХОННИНГ ТАНДИР КАБОБИ

Сурхондарёликларда ва қашқадарёликларда шундай яхши одат бор: уйига азиз меҳмон келса (айниқса, қишлоқ жойларда) ёки тўй ўтказса, албатта тандир кабоб тайёрлайди. Қайси қишлоққа борманг, тўй авжига чиққан ойларда тандирдан димоқни ёриб юборадиган даражада хушбўй ҳид таралаётганини сезасиз. Шуниси аниқки, бу ерда арча сепилган тандир кабоб тайёрланаяпти. Бу таомни кўп ҳолларда Қобил Нориев раҳбарлик қилаётган умумий овқатланиш корхонасининг Қорасувдаги тандир кабоб тайёрлаш цехи ходимлари Жума бобо Аминов билан Шарофат опа Аллаёрова пиширади. Унинг ўғиллари ҳам бу ишга моҳир: Азамат билан Равшан тандир кабобни қойиллатиб, қиёмига етказиб пиширишади.

— Қачон бирон киши тўй қилса, албатта Жума бобо Аминовни таклиф этишади, — дейди умумий овқатланиш корхонасининг бош ҳисобчиси Ҳамза Чориев. — Чунки бизнинг қишлоқларда тўйлар тандир кабобисиз ўтмайди ҳисоби.

— Отамдан жуда ёшлигимда етим қолганман. Азобуқубатларнинг барини тортганман. Кейин Раҳмон чўпон билан Хотинработ яйловларида чўлиқлик қилдим. Ўшанда ер тандирида гўштни кабоб қилиб ейишар, мен бунга мўлтираб ҳавас билан қарар эдим. Кейинчалик ўзим ҳам бу юмушнинг нозик томонларини ўрганиб олдим.

Жума бобо Аминов телпагини қўлига олиб, сўзида давом этди:

— Лекин бир нарсадан кўнгил хижил. Ойига саксон минг сўмлик таом пишираман. Бироқ, маошим кўп эмас. Бошқалар бўлса кўп пул топишмасаям мендан кам маош олишмайди. Ташкилотимиз раҳбарлари бу масалани ўйлаб кўришлари зарур. Ахир мен бир йилда олти юз минг сўмлик тандир кабоб тайёрлаяпман. Демак, даромадим ҳам шунга яраша бўлсин-да.

...«Таллимарон» давлат хўжалигидаги Гиламбоп қишлоғида никоҳ тўйи ўтказилаётган эди. Узун столда егулик-ичкилик нарсаларнинг сон-саноғи йўқ, ёз неъматлари, турли таомлар кўзни ўйнатади. Аммо, Жума бобонинг буғи чиқиб турган тандир кабоби катта-катта тарелкаларда келтирилиши биланоқ кўпчилик қимирлаб қолишди.

— Оҳ-оҳ, бу жаннатнинг таомидан емаганлар армонда, дейди тўйбоши кафтларини бир-бирига ишқаб. — Ишқилиб, Жума бобонинг қўллари дард кўрмасин-да.

ЎҚУВЧИЛАР ҚУЁН БОҚАДИ

— Агар вилоят ҳокимлиги маъқулласа, яқинда бир ташаббус кўтариб чиқмоқчимиз, — деган эди Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби Дамин Қобилов.

Ниҳоят, яқинда хушхабар тарқалди: ташаббус қўллаб-қувватланибди, вилоят ҳокимининг бу ҳақда қарори чиқибди.

Ўрта таълим мактабларида ҳамда ҳунар-техника билим юртларида қуёнчилик ёрдамчи хўжалигини ташкил этиш тўғрисидаги бу ташаббус ана шундай қанот қоқди...

Шу ташаббусни ҳаётга тадбиқ этишга бағишлаб ўтказилган йиғилишда вилоят ҳокимининг биринчи муовини Тилла Менглиев нутқ сўзлаб, ёшлар ташаббусини қўллаб-қувватлади. Йиғилишда таъкидландики, агар мактабларда ва ҳунар-техника билим юртларида қуёнчиликни ташкил этишнинг иложи бўлмаса қўйчилик ёки товуқчилик ёрдамчи хўжаликларини ташкил этиш мақсадга мувофиқдир.

Қисқаси, энди сурхондарёлик ўқувчи-ёшлар ҳам замонанинг зайли билан ишбилармон бўлишади.

«СУННАТ ТЎЙИМИ ЁКИ МАЪРАКА?»

— Шифохонадан олиб кетинглар...

Эркиннинг юрагига қадалган найзадек сўзлар унинг жонини суғуриб олаётди. Ахир унинг жони-жаҳони — отажони неча йилларки тўшакка михланиб бўлса-да, тузалишдан умидвор бўлиб ётарди. Энди бўлса..

...Ота кўп ўтмай қазо қилди. Кун кеч бўлганлигидан оқсоқоллар маслаҳатлашиб, чин дунёга йўл олган раҳматликни эртаси тушга яқин чиқаришга келишдилар. Эртаси эса...

— Менга қара, отангнинг устига нима ёпасан? — деди амакиси бағри қон бўлиб йиғлаётган Эркинга. — Қишлоқчилик. Гап-сўз бўлмасин. Қаердан бўлса ҳам. Яхши атлас топ.

Раҳматли отанинг ўғли чўғ устида ўтиргандек безовта бўлиб қолди. Чўнтагида бор-йўғи 1—2 минг сўми қолган... Оғайниларидан биридан қарз кўтарди.

Эртасига ҳам мозор бошида қариларга тарқатиш керак, деб уч-тўрт минг сўм сўрашди. Топмаса бўлмайди. Уни ҳам топиб берди. Нима қилсин, қишлоқда одат шу. Қишлоқ қилганини қилмаса, иснодга қолади.

— Энди бундай, — деди раҳматли отанинг укаси. — Тупроқ босди қилиш керак. Ҳамма шундай қилаяпти. Дарров бир бўрдоқини сўй. Кечқурун оғайниларига, оқсоқолларга бир косадан иссиққина шўрва тортайлик. Лекин уч кунгача ўлик чиққан жойдан туз тотиш шариатга тўғри келмайди. Қўшниникида пиширтирармиз.

Эркин киприк қоқмай рози бўлди. Рози бўлмай кўрсин-чи. Отаси ўлганда бир қўйга ҳам арзитмади, деб гап-сўз қилиб юборишади. Ахир ўзбек учун номус ўлимдан қаттиқ.

Ўғил қабристондан қайтар экан, бошини сира кўтара олмас, хаёллари чувалашиб кетганди. Қабристондан қайтишдан қишлоқ мулласи «Еттиси жума куни бўлади», деб эълон қилди. Эҳ-ҳе унга ҳам қанча сарф-ҳаражат керак бўлади.

Ўзи бор-йўғи бир сувчи бўлса, топгани рўзғорнинг тубсиз ғорида кўринар-кўринмас. Эгнига кийса оёғига, оёғига кийса эгнига тополмайди. Бу ёқда тўрт-беш боласи бор. Отаси касал ётганида ҳам тузалиб қолар, деган умидда анча-мунча ҳаражат қилиб қўйган. Бўғзигача қарз.

Отасининг еттисига икки кун қолганда қариндошлари уйига келишди.

— Энди гап бундай Эркинбой. Қишлоқчилик, худойига кўп одам йиғилади. Иккита-учта қўй сўймасанг бўлмас. Шунга тайёргарлигингни кўриб қўй. Яна шошиб қолма.

У тилини тишлади. «Нима деяпсизлар ахир. Бунча пулни умрим бино бўлиб қўлимга ҳам ушлаб кўрганим йўқ.» демоқчи бўлди-ю, йигитлик ғурури йўл бермади. Гап-сўздан қўрқди.

— Кўриб турибмиз, сен ҳам қийналдинг. Лекин нима қилайлик? Қишлоқчилик. Урф-одатимиз шундай. Давлат хўжалиги директорига бор. Ёрдам беради...

Роппа-роса 39 кундан кейин отанинг 40 ни ўтказишди. Устма-уст маъракаларга сарфланган минг-минглаб сўм ҳаражатларнинг зил-замбил юки Эркинни жуда ҳам эзиб қўйганди. Шуни айтсалар керак-да, кулфат ҳам эгиз-эгиз, деб.

...Бир куни ноҳия марказида катта бир мансабдорнинг отаси қазо қилди. Эркин ҳам таъзияга борди. Кенг ҳовлига кирар экан, узун стол устида уюлиб ётган нозу-неъматларни кўриб оғзи ланг очилди. Ёпирмей, ёқасини ушлади у. Балки адашиб бирор тўйнинг устидан чиқиб қолдикми? Суриштириб билса тўй эмас, маърака экан...

Шеърият

Мурод РАҲМОН Андижонда таваллуд топган. Қўшиқчи шоир. Ансарият шеърлари қўшиқларга айланиб кетган. Таниқли санъаткорлар Нурниддин Ҳамроқулов, Ортиқ Отажонов, Ғуломжон Ёқубов, Уринбой Нуралиев ҳамда кўпгина иқтидорли ёш хонандалар ижросида янграётган ашулаларни кўп эшитганмиз. У киши бугунги кунда Ўзбекистон ойнаи жаҳонида Бадиий кўрсатувлар таҳририятида хизмат қилапти.

Қачон юракларга қайтасан?

Не-не дилга ишқ-оташ солган,
Не сулувни домига олган...
Қақроқ дилни бўстон этолган,
Кўнгилларда макон тутолган —
Меҳр деган туйғу, қайдасан?
Қачон юракларга қайтасан?!
Сенсиз — гўё кунлар бекўёш,
Бегонадай дўсту қариндош...
Сенсиз кўнгил безавқ, бебардош,
Сенсиз мудом кўзларимда ёш...
Меҳр деган туйғу, қайдасан,
Қачон юракларга қайтасан?
Чин мадҳингни оламга сўзлай,
Бугун сени қайлардан излай?
Соғинганим кимларга бўзлай?
Сени қўмсаб элу юрт кезай...
Меҳр деган туйғу, қайдасан?
Қачон юракларга қайтасан?

* * *

Шу оламда яшарсан ахир,
Изларингдан чопарман ҳар кун,
Излаб-излаб топарман бир кун.
Шу оламда яшарсан ахир...
Меҳр тўла кўзингга боқиб,
Орзуйимга қанот оларман,
Ишқ юртида мангу қоларман,
Меҳр тўла кўзингга боқиб...
Сен хаёлда порлаган юлдуз,
Шундай гўзал, шундай мафтункор
Сенсиз менга бу ҳаёт бекор,
Сен хаёлда порлаган юлдуз...
Шу оламда яшарсан ахир,
Изларингдан чопарман ҳар кун,
Излаб-излаб топарман бир кун.
Шу оламда яшарсан ахир...

ОРЗУ ЯШАР

Агар ёрим, сезса дилинг, саболарда орзу яшар.
Ҳали изҳор этилмаган даъволарда орзу яшар...
Юракларда туғён урган садоларда орзу яшар,
Оху кўзда жилва қилган маъноларда орзу яшар.
Мудом қалблар халос бўлсин беҳуда ҳар гумонлардан,
Уз гулингни асра, жоним, гулшан аро тиконлардан...
Сақла ишқинг ниҳолини беҳос елар бўронлардан,
Бу меҳрни қолдирма ҳеч жафоларда, орзу яшар...
Агар чиндан шайдо бўлсанг, муҳаббатни ҳимоя қил,
Истиқболга пешвоз чиқ-у, ширин бахтни ҳимоя қил,
Гар Муроднинг кўнгли сенда, бу одамни ҳимоя қил,
Булбулларнинг шарҳи дили-наволарда орзу яшар!

Муроджон РАҲМОН.

Жамоатчилик — катта куч

РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИДА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ БИЛАН МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ БЎЛИБ ЎТДИ

Учрашув дебочасида божхона қўмитаси раиси Ўраиммжон Абдуғаниев қилинаётган ишлар хусусида ахборот берди.

— Дунёда бирон бир мустақил давлат йўқ-ки, ўз божхонасига эга бўлмаган бўлсин. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 10 августдаги Фармонига биноан ташкил этилган қўмитамиз мамлакатнинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш учун собитқадамлик билан иш олиб бормоқда. Агар илгари давлат инспекцияси Бош бошқармаси фақат товар-моддий бойликларининг четга чиқиб кетишини назорат қилган бўлса, эндиликда зиммамизга Ўзбекистоннинг тўла иқтисодий хавфсизлигини таъминлашдек сиёсий вазифа юклатилган.

Қўмитамиз Ўзбекистондаги энг кенжа тузилмалардан бири бўлиб ҳисобланса-да, сезиларли натижаларга эришаётир. 1992 йили 19866 бор тартибни бузиш ҳоллари содир қилиниб, республикадан четга олиб чиқиб кетилаётган 1 миллиард 251 миллион 264 сўмлик мол ушлаб қолинди. Унинг 1 миллиарддан ортиғи давлат фойдасига хатланди. 16 минг 514 кишига 4 миллион 812 минг сўм, шу жумладан 932 нафар раҳбарга 720 минг сўм жарима солинди.

— Ушбу учрашувдан фойдаланиб, баъзи бир муаммоларни айтиб ўтмоқчиман, — сўзида давом этади божхона қўмитаси раиси, — мамлакатимиз мустақил бўлгач, жуда кўп қонун ва фармонлар қабул қилинмоқда. Сир эмаски, улар ўз ижроси билан кучли. Лекин уни ҳамма вазирлик, муассаса ва ташкилотлар тўла ҳис қилишмаётир. Кўп ҳолларда қонун бузишганлиги учун майда-чуйда одамлар жазоланмоқда. Айрим амалдорлар баланд минбарлардан туриб, эл ризқини четга бериб юбориш нотўғрилигини чиройли, маънодор сўзлар билан гапиришади. Аслида эса ўзлари ноқонуний ишларга бош-қошлар.

Ўрта Чирчиқ туманидаги нон комбинатига қарашли лимонад цехида ҳам ўз ишининг «билағонлари» ниҳоятда кўп. Чимкентлик А. Сайдуллаев шу ердан ўн тонна шакарни ортиб, ўз юртига йўл олганда қўлга илинди. «Қандолатчилар»нинг сирини ошкор қилиб қўйди. Текшириш давомида шу цехда бир неча юз минг сўмлик камомад борлиги аниқланди. 84 тонна шакарнинг ҳужжати сохталаштирилган. Айни кунда қонунбузарлар устидан тергов давом этмоқда.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатидан В. Ҳайдаров, А. Раҳмонов, Х. Пирназаровлар 5 тонна мисни талон-тарож қилишга уринганликлари учун қонун олдида жавоб беришади.

Биринчи февралдан Россия Федерацияси ва ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар божхоналари ўртасида қатъий декларация бўйича олди-берди амалга оширилади. Унда таъкидланишича, юкнинг қаердан олингани ва қаерга олиб кетилаётгани аниқ ва равшан кўрсатилиши керак. Акс ҳолда...

Келтираверсак, мисоллар жуда кўп. Бу билан биз қилаётган ишларимизни сизга мақтамоқчи эмасмиз. «Учар»ларни қўлга олишда биргина божхона ходимларининг қўли калталик қилади. Жамоатчилик катта куч. Ҳамма бир ёқадан бош чиқариб иш қилганга не етсин?! Қолаверса, жойлардаги маҳаллий ҳокимлар ҳам бундан буён давлат ҳисобига ҳотамтойлик қилишга барҳам беришлари керак. Қачонгача халқ мулки талон-тарож қилинади? Тажрибадан кўриниб турибдики, «кўнгил бўшлик» бизга фойда келтирмайди. Шундай экан, ҳамжиҳатлик билан ишлаш фурсати етмадимикан?!

Шундан сўнг, оммавий ахборот воситалари ходимлари билан божхона ходимлари ўртасида савол-жавоблар бўлиб ўтди. Матбуот вакиллари ўзларини қизиқтирган барча саволларга жавоб олдилар. Шунингдек, вилоятлардаги божхона ходимлари ҳам ўз ишлари ҳақида ахборот бердилар.

Келажакда божхона ҳамда матбуотчилар баҳамжиҳат ишлашга келишиб олдилар.

Муҳаммад АМИН,
«Туркистон» мухбири.

Газета саҳифаланаётганда:

ҚИЗИЛ ЧУВАЛЧАНГ ХОСИЯТИ

Экин майдонларининг ҳосилдорлигини оширишда Калифорния қизил чувалчанги деҳқонга қўл келаётгани бугун ҳаммага аён. Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ходимлари бу жониворлардан экологик муаммоларни ҳал этишда ҳам фойдаланиш мумкинлигини исботладилар.

— Ўтган йили Янгийўл ва Бўка туманлари ҳокимлиги билан ҳамкорликда «ер малҳами» ҳамда «қут-барака» кичик корхоналарини очдик, — дейди бош мутахассис А. Абдухолиқов. — Дастлаб икки мингта чувалчангни парваришлашга киришдик. Ўн ой ичида меҳнатимиз самараси кўринди. Бир тоннадан ортиқ гумус олдик. Чувалчанглар сони қисқа вақт ичида бир миллиардга етди. Вилоятимиздаги Чирчиқ, Ангрен, Олмалиқ, Оҳангарон каби саноат шаҳарларидан чиқаётган заҳарли оқавалар дарёларга қўшилиб кетмоқда. Бошқа хил қишлоқ хўжалик ва чорвачилик чиқиндилари ҳам атроф-муҳитнинг ифлосланишига сабаб бўлаётир. Чувалчанглар эса зарарли моддаларни, чиқиндиларни, бегона ўтларнинг уруғлари қоришган чириндиларни яхши «ҳазм» қилиб, экология жиҳатидан «соф» бўлган озуқа — гумусга айлантириб берар экан.

МУҚОБИЛ ХИЗМАТ УЧУН... МИЛИЦИЯГА

Ромитан тумани ички ишлар бўлимига 30 нафар янги ходим қўшилди. Хўжаликлардан муқобил ҳарбий хизматга чақирилган ёшлар милиция сафига қабул қилиндилар. Уларга жамоа хўжаликлари иш ҳақи тўлаб туради.

Муқобил хизматдаги йигитлар тажрибали миршабларга, давлат автомобиль назорати ва жиноят қидирув бўлими ходимларига бириктириб қўйилди.

(ЎзА мухбирлари).

ГАЗЕТХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг

РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

бизнинг газетамиз учун

РЕКЛАМА ВА ШАХСИЙ ЭЪЛОНЛАРНИ ЧОП ЭТИШ ЮЗАСИДАН

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Сизнинг реклама ва эълонларингиз бизнинг газетамиз саҳифаларида уч кун ичида босиб чиқарилади.

«Шарқ» концерни реклама-ахборот агентлигининг манзили: 700000, Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй, 250-хона.

Телефонлар: РЕКЛАМА: — 33-81-42, 56-85-67, 32-57-27, 32-56-66.

СУЙМАГАНГА...

Маннон Уйғур номидаги Тошкент Давлат Санъат институти ўқув театрида қорақалпоқ драматурги С. Хўжаниёзовнинг «Суймаганга суйкалма» пьесаси асосида саҳналаштирилган спектаклнинг премьераси бўлиб ўтди. Спектаклни институтнинг мусиқали драма актёрлик бўлими битирувчилари қорақалпоқ тилида ижро этдилар. З. Соатова, О. Елмуратов, Д. Худойназаров сингари ёшлар ўйнаган роллар кўпчиликка манзур бўлди.

Марғуба СУЛТОНОВА.

Келгуси сонда:

- ЎЗБЕКИСТОН БОЙ ЎЛКА
- МИЛЛИОНЕРНИНГ ҚИСМАТИ

ЁКИ ЎТА ХАВФЛИ ЖИНОЯТЧИ СЕРГЕЙ МАДУЕВНИНГ ҲАЁТИ ВА ЎЛИМИ ҲАҚИДА

«Червонец»нинг бу жавобидан Карабанов ҳайратга тушди. У бу ишни бошқалардан кутса ҳам ҳеч қачон аёл кишидан кутмаганди. Қандай қилиб Надя (унинг исми ҳам, фамилияси ҳам баъзи мулоҳазаларга бориб ўзгартириб айтилмоқда) бу кўйга тушиб қолди экан? Пора ёки танишбилиш деган нарсаларни умуман тан олмайдиган, мустақил, ўта ақлли, ҳар бир қадамини ўлчаб босадиган аёл эди-ку? Уни бунга нима мажбур қилди экан? Келиб-келиб ўта ашаддий жиноятчи билан тил бириктириши фақат давлат хавфсизлик қўмитасининг ходиминигина эмас, балки уни яхши билган, бир неча йиллар давомида бирга ишлаган дўстларини, ҳамкасбусирдошларини ҳам ҳайратга соларди. Лекин наганни Надянинг «Червонец»га бергани ҳақиқат эди. Буни сўроқ давомида Надя ҳам, Сергей ҳам тан олишди.

Бу дунёнинг ишлари ниҳоятда чалкаш. Келиб-келиб ўта оқила, баркамол ва гўзал аёлнинг қамоқда ўтирган, эрта-индин отилиши аниқ, ҳамма нафратланадиган, жирканадиган одам билан ишқий саргузаштлари кишини таажжубга солади. Ҳа, Надя Сергейни ёқтириб қолганди. Йўқ-йўқ, фақат ёқтирибгина эмас, балки севиб қолганди. Бир умрга, мангуга.

Табиатга ўхшаган уста бунёдкор бўлмаса керак. У Надяни ҳам ҳеч бир камчиликсиз яратди. Ростини айтганда ота-онасининг қашшоқ яшаши унинг келажакда етук инсон бўлишига, жамиятда ўзига яраша мавқе эгаллашига тўсқинлик қилмади. Ҳар қандай қийинчиликларга қарамасдан у мактабни аъло баҳоларга тугатди. Медаль олди. Унинг бирдан-бир ўй-фикри қандай қилиб бўлмасин — асосан меҳнат ҳисобига тенгдошлари ўртасида баобрўлироқ ўқишга кириш, шунга яраша бирор бир касбнинг бошини тутиш эди. Мақсадига эришди. Ҳуқуқшунослик куллиётини қизил дипломга тугатди.

Айниқса, талабалик йиллари у учун ниҳоятда оғир бўлди. Бир курсда ўқийдиган болаларнинг, айниқса, қизларнинг ейиш-ичишдан кам эмаслиги, замонавий кийинишлари, ростини айтганда, унинг ҳавасини эмас, ҳасадини келтирарди. У асосан ота-онаси (улар ҳам нафақахўрлар) юборадиган озгина пулу стипендияси ҳисобига кун кўрар, ана шунга кийинарди.

Олийгоҳни тугаллагач, мутахассислиги бўйича ишлади. Ҳаракатчан, дадил, ишлаб чарчамайдиган, зеҳни ўткир Надя тез орада ҳамкасбларининг ҳурматини қозонди. У ҳалол ишларди. Топширилган ишни ҳеч қачон қиёмига етказмасдан қўймасди. Шунинг учун ҳам раҳбарлар уни ҳамиша ҳурматлашарди, унга қандайдир меҳр билан қарашарди, келажаги борлигига ишонишарди.

Сергейнинг саёқ юришлари Нева соҳилларига бориб тақалганда тергов гуруҳига Снегирёва ҳам қўшилди. Албатта ўз хоҳиши билан эмас, юқоридаги раҳбарларнинг кўрсатмаси билан. У «Червонец» билан танишмасдан аввал Сергей ҳақида анча-мунча маълумотга эга эди.

Яширишнинг нима кераги бор. Биринчи учрашувнинг ўзидаёқ Сергей унда бир олам таассурот қолдирди. Снегирёва аввал турмуш қуриб, эрининг пиянисталиги учун ундан ажраган, кейинчалик кўпдан-кўп эркаклар билан мулоқотда бўлган. Лекин уларнинг ҳеч бири ҳам Сергей каби дастлабки кўришувнинг ўзидаёқ Надяда бунчалик ёрқин из қолдирмаганди.

У биринчи терговга оддий фуқаро кийимида борди. Соқчилар кузатувида унинг олдига Сергейни олиб киришди. Йигитнинг эшикдан кираётган чоғидаёқ унда қандайдир ўзига тортувчи куч борлигини Надя бир қарашдаёқ ҳис этди. Баланд бўйли, очиқ чеҳра, мовий кўзли, сал жингалак соч йигит унга бир қараб олдида, ўзига ажратилган стулга Надянинг таклифи билан ўтирди. Мушаклари бўртиб турган қўллари орқасига қайрилиб кишанланган. Кўриниши яхши. Ҳеч ким уни қамоқхонада ўтирган демайди. Ранги тоза. Қамоқ қамоқ-ку, ҳаттоки озодликда юрган одам ҳам у каби башанг кийинмайди. Чет эл корхонасида ишланган «Адидас» формаси унинг ҳуснига ҳусн қўшиб турибди. Оёғида ҳам эгнидаги каби қордек оппоқ красовка.

Дастлабки сўроқнинг ўзидаёқ Сергей унга қисқа жавоб қайтарди қўйди:

— Сўраб нима қиласиз. Ҳаммаси ўзларингга аён-ку. Жавоб берамanми, йўқми, барибир қамайсизлар.

Надя бундай бўлишини кутмаганди. Қанчадан-қанча маҳбусларни сўроқ қилган, лекин уларнинг ҳеч бири ҳам биринчи учрашувнинг ўзидаёқ бундай қисқа жавоб қилмаганди. Унга Сергейчалик паст назар билан қарашмаган.

Буни қаранглар, кўнглидан ўтказди Надя, шунча йил ўтирибди-ю, ҳали ҳам таъзирини емаганга ўхшайди.

— Менга қаранг, — лакланган чиройли, узун бармоқларидаги ручкани стол устига оҳиста уриб гапида давом этди Надя. — Жавоб берасизми, йўқми, бу сизнинг хоҳишингиз. Лекин бир нарсани айтай, энди сизда ҳеч қандай имконият йўқ. Қотилсиз. Қанчалаб одамларни ўлдиргансиз. Тунагансиз. Сизда раҳм-шафқатдан озгина бўлса ҳам асар борми?

Ўзи сезмаган ҳолда товушини тобора баландлатаётган Надяни Сергейнинг ўткир нигоҳлари бир дақиқа тўхтатди. Кўзлар тўқнашишди.

Бунчалар ақлли бўлмаса, кўзлари, — кўнглидан ўтказди терговчи. — Ҳойнаҳой ҳозир у қандай савол беришимни ҳам билса керак.

Ҳақиқатан ҳам Сергей унинг нима демоқчи эканлигини Надянинг ҳали оғиз жуфтламасиданоқ билганди.

— Отиламан. Шундай демоқчимисиз? — майинлик билан сўради ўрнидан сал қўзғалгандек бўлиб Сергей, — буни ўзим ҳам биламан. Хўш, нима бўпти? Ўлим ҳақ. Ундан қочиб қутилиб бўлмайди. Бир кун келиб сиз ҳам...

У гапини давом эттирмади. Бироз ўтгач, кулимсираб давом этди:

— Ё гапим нотўғрими?

Ё тавба, бунчалик ўзига бино қўймаса бу йигит? Нимага ишонади? Шунча ишни қилиб қўйиб, яна ўзини ҳеч нарса бўлмагандек тутсая. Безбетмикин? Ўхшамайди. Товламачими? Йўқ. Гап-сўзларидан бир нарсани билиш мумкин: у ҳаддан ташқари ўзига бино қўйган. Ишончи зўр ўзига. Бўлмаса келиб-келиб кимга шундай муомала қиляпти денг? Собиқ Иттифоқ прокуратурасининг ўта муҳим ишлар бўйича терговчисига-я. Қандайдир майда-чуйда терговчи бўлганидаям майли эди.

Сергейнинг жавоблари Надянинг нафсониятига тегди. Ёзиб ўтирган қоғозини шартта чаппасига ўгирди-да, ўрнидан турди. Хонанинг у бурчидан бу бурчига асабий юра бошлади.

— Ҳа, отиласиз. Сизга бошқача ҳукм бўлиши ҳам мумкин эмас.

У гапини тугатиб, яна маҳбуснинг рўпарасига ўтирди.

Унинг бу гаплари Сергейга заррача ҳам таъсир қилмади. Қайтанга кулимсираб жавоб қайтарди:

— Сизнинг ҳукмингиз шундай бўлса, мен ўлимга тайёрман. Судда барибир менга сўз беришади. Ўшанда шундай дейман:

— Мен Надежда Снегирёва учун ўляпман. Чунки уни севаман.

Терговчи аёл довдираб қолди. Бу қанақаси? Уни мазах қилаяптими?

— Иссиғингиз борга ўхшайди. Довдираяпсиз, — совуққонлик билан деди Надя.

— Ҳаммаси жойида. Қолаверса, шу ёшга кириб камдан-кам касал бўлганман. Дўхтирларга энг охирги маротаба қачон мурожаат қилганимни ҳатто эслолмайман ҳам, — яна майин овоз билан жавоб қайтарди Сергей.

Дастлабки куни уларнинг суҳбати қовушмади. Рости, Сергейнинг чўрткесарлиги, миясига келган фикрни ҳеч иккиланмай айтиши Надянинг ғашига тегди. Нари-дан-бери у ёқ бу ёқдан савол берди-ю, аниқ жавоб ололмагач, терговни тўхтатди. Соқчиларга маҳбусни олиб кетишни буюраркан, деди:

— Бугун яхшилаб мизғиб олинг, эртага ақлни пешлаб, дурустроқ жавоб беришга тайёр бўлинг.

Бу учрашувдан сўнг унинг фикр-ёди Сергейда бўлиб қолди. Айниқса унинг «сиз учун отилишга тайёрман», деган сўзлари қулоқлари остида тинмай жарангларди. Нега бундай деди? Устимдан кулдимикан? Ёки...

Уларнинг кейинги учрашувлари кундан-кунга чўзиладиган бўлди. Рости, кўпинча Надя қолиб Сергей уни сўроққа тутарди. Унинг кимлигини, ўтмишини, нимага қизиқишини, қандай китоб ўқишини, севган йигити борми, йўқлигини тинмай суриштирарди. Надя ҳам ўзи сезмаган ҳолда йигитнинг барча саволларига тўлиқ жавоб берарди. Шунда Сергей бироз чуқур ўйга толарди-да, ўзи ҳақида шундай бир мароқ билан ҳикоя қилардики, Надя бутун борлиғини унутиб қўйиб, муштларини иягига тираганча, йигитнинг гапларини берилиб тингларди.

Кўп ўтмай Сергей уни батамом сеҳрлаб қўйди. Ҳатто шу даражага бориб етишдики, маҳбусларни тергов қиладиган хона уларнинг ишратхонасига айланди. Надя у ерда уззукунлаб қолиб кетарди. Албатта ишқ-муҳаббатдан ташқари тергов ишлари ҳам давом этарди. Надя қўлидан келганча Сергейга ёрдам берарди. Албатта, унга бериладиган жазони енгиллаштириш учун.

— Майли, сени қанчага қамашса қамашсин, кутаман. Кутаман, — дерди у.

Шундай кезлари Сергей унга ишқий шеърлар ўқиб берарди.

Мени кўтгил ва мен қайтарман,
Ўлимларни қолдириб доғда.
Иши ўнгдан кепти десинлар,
Кутмаганлар мени у чоқда...
Мени кутгил ёққанида қор,
Мени кутгил ёққанда ёмғир,
Кўтгил фақат жуда интизор...

Надя Сергейнинг қучоғига ташланади. Маҳкам қучоқлаганча унинг бўйнига осилиб қулоқларига шивирлайди:

— Кутаман. Кутаман. Умрим борича кутаман.

Улар узоқ ўпишишади. Келажак ҳақида узоқ-узоқ тортишишади. Орзулари чексиз. Қамоқдан чиққач, бутун ёру-биродар, қариндош уруғларни йиғиб тўй қилишни, янгитдан ҳаёт бошлашни маслаҳатлашишар эди. Надя эса бу касбини ташлашини, Сергейни қаерга юборишса, ўша ерга боришини, ҳатто оддий фаррош бўлиб ишлашга ҳам тайёрлигини айтарди.

Сергей билан учрашиш, унинг ёнида ўтириш Надя учун катта бир байрам эди. Ҳар гал у қамоқхонага йўл оларкан, пардоз-андозни жойига қўйиб, тантаналарга киядиган кўйлакларини кийиб келарди.

Одатдаги учрашувлардан бирида Сергей унга шундай деди:

— Менга наганни олиб келиб берсанг.

— Нима учун? — чўрқиб сўради Надя.

— Керак. Бу ердагиларни у билан қўрқитиб қочаман. Озодликка чиқиб олсам, кейин ҳаммаси жойида бўлади. — бамайлихотир жавоб қайтарди Сергей.

— Йўқ, йўқ. Мумкин эмас. Ахир у сейфда. Билиб қолишлари мумкин.

— Ҳеч қиси йўқ, чиқишим билан яна наганни сенга бераман. Қайтариб сейфга солиб қўясан. — Надянинг кўзларига синчковлик билан қараб деди Сергей.

Охири шунга келишишди: Надя ўша Тошкент вокзалида Сергейдан олинган наганни унга олиб келиб беради. Сергей эса у билан қамоқхонадаги қоровулларни қўрқитиб, қочади.

Шундай қилиб, Надя ўз касбига хиёнат қилиб, наганни Сергейга олиб келиб берди.

Ўйланган режа амалга ошмади. «Червонец»ни қўлга олишди.

Улар ўртасидаги муносабатдан сал огоҳ бўлган тергов органлари раҳбарлари Надяни ишдан четлаштиришди. Кейин у Нева соҳилидаги портлардан бирига оддий юрист бўлиб ишга кирди. Қилни қирқ ёрадиган Карабановнинг «Червонец» иши юзасидан «кашфиёти»дан сўнг, уни 16 август куни қамоққа олишди.

Сўроқ давомида Надя ҳаммасини бўйнига олди. Ҳатто қамоқда ўтирган Сергейнинг ич-кўйлакларини ювиб, янгилаб олиб келиб бериб турганигача ҳам. Тинтув давомида унинг ёнидан Сергейнинг бир неча сурати чиқди.

Олий суд бир неча қотиллик қилган, одамларни аёвсиз талаган, ашаддий жиноятчи Сергей Мадуевни олий жазога — отувга ҳукм қилди.

* * *

Яқинда бир танишим Санкт-Петербургдан келди. Унинг айтишича, Надежда Снегирёва суд ҳукми билан 7 йилга озодликдан маҳрум этилибди. Жазо муддати кучайтирилган тарзда ўтилар экан.

(Охири. Боши ўтган сонларда).

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Н.ЖАЛИЛОВ, К.ЖУМАНИЁЗОВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (масъул котиб), Қ.ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 20.30 га белгиланган. Чоп этиш учун 19.30 да имзо чекилди. Буюртма Г—21 1 2 3 4 5 6